

[Egon Jensen.]

forskellig stillingtagen. Jeg tror nok, at indenrigsministeren er klar over min indstilling på det område.

Jeg vil gerne sige tak til indenrigsministeren, fordi vi allerede har fået materialet, således at vi hurtigt kan komme i gang, og jeg er enig med indenrigsministeren i, at skal der træffes en afgørelse, så skal den træffes hurtigt og snart.

Må jeg dernæst til hr. Ejler Koch — som jeg i øvrigt ikke skal polemisere med — der sagde, at i Ledøje-Smørum har man et højere beskatningsgrundlag, sige, at det kunne jo så betyde, at Ballerup-Måløv kunne få gavn af det og få en lavere beskatningsprocent og Ledøje-Smørum dermed et bedre serviceniveau, så det var måske ikke så dårligt.

Jeg har et par enkelte bemærkninger at gøre til repræsentanten for fremskridtspartiet, der kom med en bemærkning om, at da man lavede kommunalreformen, fik man det ud af den, at man bare fik større administration. Ja men det er måske ikke gået op for repræsentanten for fremskridtspartiet, at sammenlægningen netop har betydet, at mange borgere har fået bedre service, og det betyder altså en større administration.

Samtidig har vi her fra folketinget fra 1. april 1970 pålagt samtlige kommuner en lang række nye opgaver, som intet har med kommunalreformen at gøre, når det drejer sig om administrationens forøgelse.

Hr. Brøndsted sagde, at det var almindeligt med små kommuner, der var 82 andre kommuner, der havde 6.000 indbyggere. Det er rigtigt. Men hvis hr. Brøndsted læser det kommissorium, som kommunalreformkommissionen for Københavnsområdet fik, så står der intet om 6.000 indbyggere. Derimod står der, at de enkelte kommuner får en befolkning af en sådan mindstestørrelse, at de på en økonomisk forsvarlig måde kan yde deres indbyggere den kommunale service, som er almindelig i flertallet af områdets kommuner, og det er det, kommissionen har taget hensyn til.

Endelig en bemærkning til hr. H.C. Toft, der sagde, at jeg havde sagt, at det var en saglig indstilling fra kommunalreformkommissionens flertal. Det fastholder jeg. Derimod må hr. H.C. Toft selvfølgelig have sin

opfattelse af, at mindretallets opfattelse også var saglig. Jeg mener bare, det var flertallets, der var saglig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold.) Det er vedtaget.

De under punkterne 3-6 på dagsordenen opførte sager behandles sammen. Dog kan sidstnævnte sag kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold.) Det er givet.

Man gik da til:

Første behandling af forslag til lov om et dyrtidstilsbud.

(Lovforslaget (nr. 39) findes i tillæg A. sp. 613, fremsættelsen i tidenden sp. 486).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om tjenestemandspension.

(Lovforslaget (nr. 40) findes i tillæg A. sp. 625, fremsættelsen i tidenden sp. 488).

Første behandling af forslag til lov om midlertidig ændring af dyrtidsregulering af arbejdsvederlag.

(Lovforslaget (nr. 31) findes i tillæg A. sp. 609, fremsættelsen i tidenden sp. 488).

Første behandling af forslag til lov om udbyttebegrænsning m.v.

(Lovforslaget (nr. 42) findes i tillæg A. sp. 635, fremsættelsen i tidenden sp. 632).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Per Hækkerup (S):

Når man skal vurdere de forslag, vi har til behandling i dag, så må det naturligvis ske på baggrund af, hvordan man ønsker den økonomiske situation og den økonomiske udvikling. Vi har til belysning heraf fået en

[Per Hækkerup.]

redegørelse fra det økonomiske sekretariat, der som sædvanlig er interessant og indholdsrig.

Vi har imidlertid fra anden side, adskillig anden side, fået vurderinger, som adskiller sig fra de vurderinger, man har anlagt i det økonomiske sekretariats redegørelse. Det kan nok give anledning til at spørge, om den økonomiske situation helt er af den art og karakter som beskrevet i sekretariatets redegørelse, om situationen er så alvorlig — her tænker jeg først og fremmest på energikrisen — om situationen med hensyn til den internationale konjunkturudvikling måske ikke stiller sig noget mere tvivlsom, end det har fundet udtryk i sekretariatets vurderinger.

Jeg vil derfor gerne spørge økonomi- og handelsministeren, om han vil kommentere denne vurdering i det økonomiske sekretariats redegørelse og de slutvurderinger, som sekretariatet er nået frem til, slutvurderinger som synes at indebære, at hvis der ikke sker noget, skulle vi kunne imødesee lønstigninger i 1974 på 20 pct., prisstigninger på 15 pct. og ende i et betalingsbalanceunderskud for de løbende posters vedkommende, som antagelig ligger på omkring 7-7½ mia kr. Det er dystre udsigter, og derfor ville jeg være interesseret i at høre økonomiministerens vurdering heraf, også i relation til, at andre synes at anlægge ikke helt så mørke vurderinger vedrørende udsigterne.

Men det er selvfølgelig baggrunden for, at regeringen vil fremsætte sine forslag. Vi har haft lejlighed til at drøfte dem nogle gange, dels på baggrund af statsministerens redegørelse, dels på baggrund af finanslovsforslaget, og i dag får vi altså andre dele af regeringens økonomiske politik til drøftelse her ved første behandling.

Jeg må sige, at når man ser på det samlede oplæg, der er kommet fra regeringen, så har jeg vanskeligt ved at se, at dette samlede oplæg, denne samlede økonomiske politik, vil opnå de tilsigtede virkninger. Jeg har med interesse bemærket, at finansministeren i går gav udtryk for, at vi af hensyn til beskæftigelsen og opretholdelsen af beskæftigelsen må acceptere — det har regeringen i hvert fald accepteret, og det skøn tør jeg ikke anfægte — at det overskud, som lå i det finanslovsforslag, som den tidli-

gere regering udarbejdede, måtte reduceres med et beløb på omkring 2 mia kr.

Jeg vil også her gerne høre, hvordan økonomiministerens vurdering er med hensyn til udsigterne for produktion og beskæftigelse; de er også omtalt i et vist omfang i det økonomiske sekretariats beretning.

Men til løsning af de to hovedopgaver, som vi står over for, nemlig en reduktion af betalingsbalanceunderskuddet og en opbremsning af prisstigningerne, forekommer det mig, at regeringens politik ikke er effektiv. Jeg har vanskeligt ved at se, at der i denne politik skulle ligge en effektiv bremse på prisstigningerne. Jeg er bange for, at efterspørgselsvirkningen kommer til at modvirke den omkostningsvirkning, som ligger i forslaget om dyrtidsportionerne.

Samtidig med at man altså prøver på på omkostningssiden at modvirke prisstigningstendensen, skaber man igennem den slækkede finanspolitik en forøget efterspørgsel og forøger dermed presset fra efterspørgselsstiden over for prisdannelsen. Det er et vurderingsspørgsmål, og jeg er altså interesseret i at høre økonomiministerens vurdering af dette.

Dertil kommer, når man skal vurdere regeringens samlede økonomiske politik, at den er næsten så — hvad skal vi sige — lidt venlig over for de synspunkter, socialdemokratiet repræsenterer, og de befolkningsgrupper, vi repræsenterer, som den kan være. Det er mig faktisk ubegribeligt, at man har valgt samtidig at foretage en finanspolitisk slækkelse i forhold til det, den tidligere regering havde lagt op til, til fordel for formuebesidderne, til fordel for dem, der handler med fast ejendom, til fordel for jordbesidderne, til fordel for ejendomsbesidderne. Jeg kan ikke se, at det på nogen som helst rimelig måde passer sammen med, at man vil føre en indkomstbegrænsende politik i forhold til lønmodtagerne. Jeg er overbevist om, at danske lønmodtagere er indforstået med at bære deres del af byrderne, når byrder skal bæres for at løse en situation. Men hvorfor begynder man altid nederst i indtægtsskalaen, når der skal bæres byrder? Hvorfor begynder man ikke øverst i indtægtsskalaen? Og hvorfor gør regeringen det, at den her oven i købet letter øverst i indtægtsskalaen, mens man bremser nederst? Det indtryk forstærkes, når man ser,

[Per Hækkerup.]

at regeringen som led i finanspolitikken gennemfører nedskæringer og besparelser, som på tilsvarende måde præges af social skævhed. Man gør indkomstfordelingen mere ulige i Danmark, og man lægger byrderne de forkerte steder. Det kan vi ikke betragte som et virkelig alvorligt ment oplæg til forhandling med os.

De konkrete forslag, vi behandler her, gør indgreb i bestående overenskomster. Der er ikke tale om indgreb over for andre befolkningsgrupper, der er tale om indgreb over for lønmodtagernes bestående overenskomster, i det, de har et kontraktligt krav på, og som man nu ved lovgivning vil sætte ud af funktion. Det er en ensidig politik, og den er da også blevet afvist af alle de store lønmodtagerorganisationer.

Men dertil kommer yderligere, at det, man siger man giver som dækning, de 1.000 kr. pr. lønmodtager, jo ikke giver dækning for dem, der har de lavere indkomster, dér, hvor trækprocenten er lille, inden for hele det store LO-område. Det giver måske nok dækning for dem, der har en indtægt på 50.000-60.000 kr., men det giver ikke dækning for dem, der har en indtægt på 35.000-40.000 kr. Det er igen en forkert tendens, der ligger i dette lovforslag. Også af den grund er det forståeligt, at lønmodtagerorganisationerne har stillet sig afvisende over for regeringens forslag.

Under debatten om statsministerens redogørelse blev der fra radikal side fremsat nogle tanker om, at man skulle søge dyrtidsproblemet løst på en anden måde. Jeg vil gerne sige, at ud fra socialdemokratiets synspunkt er det radikale forslag mere smageligt end regeringens forslag. Det har vel i forhold til regeringens forslag kun den halve virkning i retning af omkostningsdæmpende effekt. Men jeg vil da gerne sige, at selv om også dette forslag er afvist af organisationerne, så har det et sådant indhold, at vi gerne vil se det i hvert fald udarbejdet i enkeltheder, sådan at man virkelig kan vurdere det, før socialdemokratiet tager endelig stilling til disse tanker.

Jeg mener i øvrigt, det er nødvendigt, at vi i det kommende udvalgsarbejde — som vi altså går til med villighed til at søge at finde en løsning på de to store problemer, eller delvise løsninger på de to store proble-

mer, jeg nævnte indledningsvis — overvejer, om man skal bruge en bunden opsparing, en bunden opsparing, som man kunne lade gælde for alle borgere, der havde over en vis laveste indtægtsgrænse. Derved ville man undgå ensidigheden i regeringens politik, og derved ville man lægge byrderne sådan, at alle borgere kom til at bære dem.

Vi mener videre, det ville være rimeligt, hvis man går ind på sådanne tanker om bunden opsparing som et egnet middel, at man overvejer at beregne den bundne opsparing på grundlag af bruttoindkomsten og ikke på grundlag af den skattepligtige indkomst. Hvis man gennemfører en bunden opsparing på grundlag af bruttoindkomsten, ville man nemlig undgå en del af de urimeligheder, som notorisk knytter sig til vort nuværende skattesystem, og det ville virke mere socialt retfærdigt og rimeligt over for de forskellige indtægtsgrupper.

Vi er villige til at overveje, på hvilken måde man kan imødekomme bestræbelserne for at modvirke omkostningsstigninger, og er villige til at overveje, om man på en eller måde kan finde frem til at gennemføre stats-tilskud, eller hvad vi skal kalde det, til produktionslivet. Men vi er ikke glade for en generel ordning, sådan som den er udformet i regeringens forslag. Det ville være mere rimeligt, om man som led i bestræbelserne for at formindske betalingsbalanceunderskuddet ydede det tilskud, som regeringen har foreslået at give til arbejdsgiverne, selektivt, for nu at bruge dette meget fine udtryk, således at det i højere grad kom til at stimulere eksporten, og således at det i højere grad kom til at hæmme importen ved at stimulere de importkonkurrerende erhverv. I en hel del erhverv ville et tilskud ikke have nogen som helst effekt eller ikke have nogen særlig effekt i forhold til vores betalingsbalance, og derfor bør man sørge for, at de knappe midler, der under alle omstændigheder bliver til rådighed, anvendes dér, hvor de får maksimum af virkning i forhold til betalingsbalancen.

Hvis vi tager regeringens forslag, hvis vi tager de radikales forslag, og hvis man tænker sig, man går ind på tanken om en bunden opsparing, der skal finansiere visse tilskud som led i omkostningsdæmpende bestræbelser, så skal man huske på, at de penge, som er foreslået ydet efter regeringens

[Per Hækkerup.]

forslag, er penge, som er statens, eller for at sige det på en anden måde: det er penge, som er alle borgeres. Det kan ikke være rimeligt, at man uden videre siger: det gives som tilskud til arbejdsgiverne. Skal de så have den ejendomsret, der knytter sig dertil? Er det ikke rimeligt, når det er os alle sammen, når det er alle borgerne, når det er samfundet, der skal yde efter regeringens forslag, at så også samfundet under en eller anden form — den kan vi diskutere — får ejendomsretten til det, som man yder på den måde? Nu kan jeg levende forestille mig, at man straks siger: ja men det er jo socialisering, det er begyndende socialisering, det er dog forskrækkeligt. Nej, det er såmænd ikke begyndende socialisering, og det er slet ikke forskrækkeligt; man må kunne finde en fornuftig og hensigtsmæssig måde, hvorpå man undgår den urimelighed, at man tager fra os alle for at give til arbejdsgiverne.

Endelig vil jeg nævne, at vi tror også, det ville være hensigtsmæssigt, hvis man vil anvende en del midler til at dæmpe prisstigningerne med, at vi på det område, hvor prisstigningerne har været og forventes at blive de kraftigste, nemlig på olie og olieprodukter, ydede et tilskud f. eks. af en størrelsesorden svarende til momsens, der betales af disse varer. Det er også en tanke, som vi gerne vil kaste ind til videre drøftelse i udvalgsarbejdet. Jeg tror, det vil have en gunstig psykologisk virkning; jeg tror også, det vil have en vis omkostningsdæmpende virkning. Jeg tror, det ville føles som en retfærdighedshandling hos den meget store del af befolkningen, som rammes af disse meget kraftige prisstigninger.

Jeg er fuldstændig klar over, at når man opstiller som målsætning, at man skal opretholde produktion og beskæftigelse, og det anser vi for det vigtigste, og samtidig vil have en ligelig fordeling af byrderne — det mener vi ikke regeringen er nået frem til, men det mener vi er nødvendigt — hvis man vil opnå de to ting på én gang og samtidig

dæmpe prisstigningerne og reducere betalingsbalanceunderskuddet, så bliver det en overordentlig vanskelig balancekunst i den økonomiske politik. Det er vi fuldstændig klar over, men vi er villige til at gå ind i en fordomsfri og åben drøftelse af, på hvilken måde disse fire formål kan opnås.

Gede (FP):

Generelt om de lovforslag, der står på dagsordenen i dag, kan jeg gentage, at vi finder dem unyttige, og vi finder, de er udtryk for et ganske unødvendigt regereri. Regeringens formål med forslagene er at bremse inflationen og forbedre dansk erhvervslivs konkurrenceevne. Vi tror overhovedet ikke på, at de fremsatte lovforslag vil tjene til at opnå dette i sig selv udmærkede formål.

For det første mener vi, at lønglidningen, som jo er langt den største del af de lønstigninger, der finder sted her i landet, nok skal bevirke, at omkostningsniveauet såmænd bliver det samme med eller uden disse pris-alsportioner. Jeg har da også set en enkelt økonomisk professor gøre gældende, at forslaget nok snarere vil forøge efterspørgselspresset end formindske det.

I øvrigt mener vi også, lovforslagene er unødvendige af den grund, at oliepriser og lønninger og omkostninger i øvrigt stiger akkurat lige så meget i de lande, som vi konkurrerer med, som de stiger her i landet, så vores konkurrenceevne skulle altså i og for sig ikke blive forringet af den grund. Desuden tror vi trygt, vi kan gå ud fra, at alle lande vil føre en økonomisk politik, der går ud på at undgå det værste af alt, nemlig arbejdsløshed. Når dette er tilfældet, så tror vi ikke på, at risikoen for beskæftigelsen her i landet skulle være ret stor. Det er jo faktisk sådan, at dansk erhvervslivs største problem indtil nu har jo, når det kommer til stykket, ikke været manglende konkurrenceevne, det har været mangel på arbejdskraft. Hvis man indførte sådanne reformer, at dansk erhvervsliv kunne få mere arbejdskraft, så kunne vi producere os ud af vore

[Fæde.]

vanskeligheder, og det er trods alt langt behageligere end at spare sig ud af dem.

De måder, man kan skaffe mere arbejdskraft på, er naturligvis at frigøre arbejdskraft fra den offentlige sektor, indrette lovgivningen sådan, at det kan betale sig at arbejde på overtid igen, og afskaffe en hel del af de unyttige omkostninger, som erhvervslivet har i øjeblikket. Vi har allerede fremsat forslag, der går i den retning, f. eks. forslaget om afskaffelse af ATP. Det vil jo være et stærkt omkostningsdæmpende forslag, og det vil give en mulighed for lønstigninger uden at påvirke omkostningsniveauet i opadgående retning.

Men disse forslag er efter vores mening ikke bare unyttige, de har også skadelige virkninger. Vi bryder os ikke om at foretage indgreb i overenskomsterne på arbejdsmarkedet. Nu har man igennem en lang, lang årrække opbygget et fornuftigt system, der har medført, at vi i Danmark spiller forholdsvist få arbejdsdage på strejker o. lign., og et sådant system skal man minsandten respektere så længe som overhovedet muligt. En sådan nød, at der skulle være grund til at gribe ind i dette forhold, befinder Danmark sig endnu ikke i.

Desuden går forslaget jo ud på, at man tager milliardbeløb fra skatteyderne og giver det som tilskud til erhvervsdrivende eller erhvervslivet i al almindelighed, og jeg har sagt før, at det kan vi ikke se skygge af sund fornuft i. Hvis det var sådan, at man gav skatteyderbetalt tilskud til de egentlige konkurrenceerhverv, de erhverv, der egentlig mærkede den udenlandske konkurrence, all right, så kunne det forsvares, men at give det til alle og enhver, at advokater og tandlæger, og jeg ved ikke hvad, skal have tilskud betalt af skatteyderne, det går over min forstand. Rent bortset fra, om det går over min forstand eller ej, så er fremskridtspartiet i hvert fald af den opfattelse, at den medicin, om jeg så må sige, Danmark trænger til i øjeblikket, nok ikke er en forøgelse af de skatteyderbetalte tilskud.

Derudover har ordningen den uheldige virkning, at den i hvert fald i nogen grad hindrer en sund erhvervsudvikling. Vi har virksomheder, der er stærkt automatiserede. Vi har virksomheder, der er meget arbejds-kraftforbrugende. Disse lovforslag vil gribe

ind i den udvikling, der ellers ville være sket, på en måde, som man slet ikke kan forudse, og som formodentlig må anses for at være uheldig.

Desuden står vi den 28. februar 1975 pludselig i den situation, at enten må vi lave nye indgreb, eller også vil der komme en pludselig, ret kraftig lønstigning, i hvert fald på visse områder. Der er i hvert fald en risiko for, at en sådan pludselig stigning vil få helt anderledes uheldige virkninger på beskæftigelsen, i hvert fald i en overgangstid, end når omkostnings- og lønstigninger kommer sådan pø om pø.

Endelig er der et lille spørgsmål tilbage: hvad med alle de lønmodtagere, der ikke får pristalsreguleret deres løn? Der vil jo være nogle, som allerede har fået den lønstigning, som egentlig først skulle udløses ved disse pristal, og der vil være andre, der er i den heldige situation, at de kan få en kraftig lønglidning. Men de skal sandelig alligevel have 1.000 kr. foræret af skatteyderne.

Udbyttebegrænsningslovforslaget, som jo er nyt, om jeg så må sige, giver jeg ikke ret meget for. Det er et lovforslag, der går ud på at lave tvangsopsparing i aktieselskaber og anpartsselskaber o. lign., hvilket indebærer, at direktøren skal have 1.000 kr. betalt af — nå ja, skatteyderne, mens bestyrelsesmedlemmer og aktionærer ikke skal have det. Om nogen kan forstå, hvorfor man gør den forskel. Meget, meget ofte er direktøren jo helt, helt anderledes velgageret end i hvert tilfælde bestyrelsesmedlemmer, og at være aktionær er jo tit en sørgelig affære. Den eneste virkning, den lov kan få, så vidt jeg kan se, er, at den nedbringer de skatteindtægter, stat og kommune ellers ville få, fordi den nedbringer aktionærers og bestyrelsesmedlemmers skattepligtige indkomster samt deres forbrug af beskattede varer. Og så skaber den naturligvis noget mere administration, men det har jeg svært ved at anse for et godt formål i sig selv.

Der er naturligvis den mulighed, at regeringen mener, loven vil være omkostningsdæmpende. Hvis regeringen mener det, så må det jo være udtryk for, at den betragter udbytte som en omkostning. Det gør jeg også, så jeg ville sådan set glæde mig, hvis regeringen er kommet til den erkendelse. Hvis det er tilfældet, så kunne det jo tænkes, at regeringen også en dag fandt ud af,

[Fæde.]

at indkomstskat også er en omkostning, og så kunne det være, man kunne finde frem til at begynde at gøre noget ved indkomstskatten.

Det eneste formål, der kan være med at fremkomme med dette lovforslag, må jo være den psykologiske virkning på lønmodtagerne. Nu har vi fået vedtaget en prisstoplov, hvis eneste motivering tilsyneladende var, at det havde en psykologisk god virkning. Nu får vi altså et lovforslag mere af samme slags. Tror man da virkelig, at lønmodtagerne er så dumme? De ved da udmærket godt, at pengene tjenes af aktieselskaberne, og om de skulle blive inde i aktieselskaberne et år længere eller kortere, hvad forskel gør det?

Sammenfattende kan jeg altså sige, at disse forslag vil ikke møde nogen særlig velvillig behandling fra fremskridtspartiets side. Nu må jeg dog lige tilføje, at der er mange oplysninger, vi ikke har fået frem endnu, tal f. eks., og det indebærer, at hvis vi i udvalget får nye tal frem, så er det muligt, at vi kan skifte en lille bitte smule standpunkt, men indtil videre må regeringen altså ikke regne med nogen velvillig behandling i udvalget fra fremskridtspartiets side.

Christophersen (V):

Regeringens forslag om at lade de tre førstkomende dyrtidstilsbud afløse af et skattefrit dyrtidstilsbud har jo allerede været drøftet nogle gange før her i salen, som også socialdemokratiets ordfører, hr. Per Hækkerup gjorde opmærksom på, og der er jo fremkommet en del kritiske bemærkninger både fra partiets side, fra en række organisationers side og i dagspressen. Der er nogle, der har talt om, at dette var et indgreb i overenskomstterne. Andre har hævdet, at forslaget ikke gav den dækning, som det burde give, hvis der skulle være tale om fuld erstatning for købekraften af 3 dyrtidstilsbud, og andre igen har sagt, at det vil medføre administrative problemer.

Sådan kan man naturligvis søge at slippe af med forslaget, men man slipper jo ikke af med de problemer, som har fået regeringen til at tage dette initiativ.

Jeg tror ikke, der er nogen, der vil benægte, at et af de største problemer i dansk

økonomi nu er at få bremset prisstigningerne. Ingen vil heller benægte, at det vil forværre vor valutariske situation alvorligt, hvis det ikke lykkes. Jeg tror heller ikke, der er nogen, der rigtig vil afvise, at både beskæftigelse og produktion kan blive påvirket af, at vi ikke formår at løse disse problemer. Det fremgår også klart af den konjunkturoversigt, som foreligger fra det økonomiske sekretariat, at den økonomiske politik må være præget af en balance mellem forsøgene på at bevare produktion og beskæftigelse og forsøgene på at forhindre en alt for kraftig omkostningsudvikling. Man siger i konjunkturoversigten, at det under alle omstændigheder må blive et centralt punkt i den økonomiske politik at bryde den vedholdende opdrift i priser og omkostninger og at sikre den nødvendige balance mellem den samlede efterspørgsel og de begrænsede produktionsmuligheder.

Det er klart, at man kan have forskellige nuancer i sin opfattelse af den økonomiske situation. Jeg er enig med hr. Per Hækkerup i, at naturligvis kan man vurdere lidt forskelligt, hvor kraftig prisstigningen vil være, man kan vurdere lidt forskelligt, hvor store de valutariske konsekvenser vil være af oliekrisen, men jeg tror alligevel, at der som et fælles præg ved de vurderinger, der har været fremlagt, alligevel er enighed om, at tendensen bliver opadgående. Vi vil under alle omstændigheder få kraftigt stigende priser, vi vil under alle omstændigheder få en kraftig forværring af vor valutariske situation.

Derfor slipper partierne her i salen ikke uden om at meddele, hvordan de hver for sig mener man bør løse problemerne. De, som ikke vil være medvirkende til det, men som hævder, at man f. eks. blot kan foretage så kraftige finanspolitiske stramninger, at man kommer uden om vanskelighederne, ja, de nægter at se realiteterne i øjnene, og de påtager sig et ansvar for, at vi får en situation, hvor det først og fremmest er beskæftigelsen, der rammes.

Jeg forstod på hr. Per Hækkerup, at der mellem socialdemokratiet og regeringen nok er en forskellighed i opfattelsen af, hvilken teknik man skal anvende, og en forskellighed i opfattelsen af, hvordan man tilvejebringer den rigtige sociale balance i den politik, som skal sættes ind over for de proble-

[Christophersen.]

mer, jeg her har talt om, men at socialdemokratiet og regeringen dog havde det tilfæles, at de erkendte problemernes reelle eksistens. Jeg synes, det er et fornuftigt udgangspunkt for de politiske drøftelser, at der er denne enighed om, at vi her i folketetinget bliver nødt til at finde frem til netop den balance i den økonomiske politik, som konjunkturoversigten peger på. Under de kommende forhandlinger må vi selvfølgelig drøfte teknikken i sagen. Vi må drøfte, hvordan man skaber en tilstrækkelig afrundet og socialt afbalanceret økonomisk politik. Jeg skal senere sige nogle få ord om dette.

Hvad er hovedlinjen i regeringens forslag? For det første foreslår regeringen, at man i stedet for at lade de tre dyrtidsportioner komme til udbetaling 1. marts 1974 erstatter disse tre dyrtidsportioner ved til lønmodtagere at udbetale et dyrtidstilskud på 1.000 kr. skattefrit. Her rejser sig naturligvis bl. a. spørgsmålet: er det nu et tilskud, der står i et rimeligt forhold til det, som lønmodtagerne må give afkald på? I bemærkningerne til finansministerens forslag er der anstillet nogle beregninger over, hvad den reelle værdi af de tre dyrtidsportioner ville være. Her siges det først, at man må gå ud fra, at dyrtidsportionerne til en lønmodtager i LO-området ville give et bruttobeløb på 2.625 kr. i 1974. Men hvis man tager hensyn til den gennemsnitlige trækprocent, som skal bringes i anvendelse i første omgang, ja, så reduceres dette bruttobeløb til et sted mellem 1.315 og 1.445 kr. Og når vi når frem til slutopgørelsen, altså slutopgørelsen i 1975, ja, så er det jo den marginale beskatningsprocent, som bringes i anvendelse, og så skal der betales en restskat af lønmodtagerne med det resultat, at dyrtidsportionernes værdi falder til et sted mellem 1.050 og 1.315 kr. Det er altså det reelle beløb, der bliver tilbage til lønmodtagere i LO-området: et sted mellem 1.050 og 1.315 kr., når skattevæsenet har fået, hvad det skal have.

Men herudover må man yderligere trække et beløb fra for at nå frem til den reelle købekraft af de mellem 1.050 og 1.315 kr., der er tale om. Man må nemlig trække det beløb fra, som spises op af efterfølgende prisstigninger. Herom siges det i bemærkningerne,

at man må gå ud fra, at stort set hele den omkostningsstigning, som dyrtidsportionerne medfører, vil blive overvæltet på priserne. Derfor, hedder det i bemærkningerne, vil den realindkomstforbedring, som opnås i kraft af dyrtidsportionerne, reduceres til omkring halvdelen af det beløb, der er tilbage, når skatten har taget sit. Det vil sige, at den reelle købekraft af de tre dyrtidsportioner kommer til at ligge et sted mellem 525 og 665 kr., og det er det beløb, man skal holde op over for regeringens forslag om et skattefrit dyrtidstilskud på 1.000 kr. — et dyrtidstilskud, der samtidig har den gunstige virkning, at det ikke overvæltet på varepriserne og derfor heller ikke trækker nye prisstigninger med sig. Det vil sige, at det ikke alene er i LO-området, men det er også for en række andre indkomstkategorier, at dyrtidstilskuddet på 1.000 kr. vil give fuld dækning. Vi skal altså et godt stykke op på indkomstskalaen, før man må konstatere, at 1.000 kr. ikke er tilstrækkeligt.

Her er det, regeringen har anlagt, kan vi sige, samme fordelingspolitiske betragtning, som jeg forstod hr. Per Hækkerup anlagde i sine bemærkninger om en tvungen opsparring. Der kan være rimelighed i at argumentere sådan, at når vi befinder os i en uhyre vanskelig økonomisk situation, ja, så må man tilstræbe, at de foranstaltninger, der gennemføres, skal være af en sådan art, at hvis der er nogle, som skal have mindre i disponibel indkomst, end de kunne regne med, ja, så måtte det være de højere indkomster. Det har også været regeringens argumentation for at operere med et ensartet dyrtidstilskud til alle lønmodtagere.

Som et tredje træk i regeringens forslag vil jeg nævne dets sammenhæng med den finansplan, som vi har drøftet sammen med finanslovsforslaget de sidste par dage. Det er ganske klart, at regeringen har udarbejdet en finansplan og udarbejdet ændringer til finanslovsforslaget ud fra det synspunkt, at såfremt man skulle sikre beskæftigelse og produktion, var det nødvendigt at foretage en vis lempelse af den finanspolitik, der var lagt op til af den forrige regering, men det måtte samtidig forudsætte, at man gennemførte andre og mere utraditionelle foranstaltninger, nemlig dem, vi drøfter her i dag. Konsekvensen af det synspunkt er naturligvis, at hvis ikke det bliver muligt at gen-

[Christophersen.]

nemføre foranstaltninger af den karakter eller med den målsætning, som vi drøfter her i dag, så må også den finanspolitiske målsætning tages op til revision, for det er klart, at vi vil komme i en uheldig situation, hvis der både fra finanspolitikken og fra udløsningen af dyrtidsportioner sker en vældig stimulans af den samlede efterspørgsel. Derfor vil jeg godt understrege sammenhængen mellem den finansplan, der er fremlagt, og de forslag, vi drøfter i dag.

Hvad bliver så omkostningskonsekvenserne af regeringens forslag? I første omgang bliver konsekvensen i hvert fald, at erhvervslivet spares for lønomkostningsstigninger på ca. 6 pct. allerede fra 1. marts 1974. Erhvervslivet slipper altså for at vælte størstedelen af dette beløb over på varepriserne, og dermed forhindres det også, at prisstigningerne frem til 1. september 1974 får det omfang, man ellers kunne risikere. Det vil sige, at når vi når frem til 1. september 1974, kan vi have en begrundet formodning om, at der i hvert fald udløses 1 dyrtidsportion mindre ved den lejlighed, end der ellers ville være blevet, og dermed reduceres stigningen i lønomkostningerne altså med yderligere et par procent. Vi kan med andre ord bremse den vækst i lønomkostningerne, som i konjunkturoversigten er skønnet til at blive omkring 20 pct., i bedste fald med 8 procent; det skulle igen kunne betyde, at de prisstigninger på 15 pct., som man ellers må regne med i 1974, vil kunne bringes ned i nærheden af en halv snes procent. Det er altså det udbytte, vi får af det forslag, som vi i dag drøfter.

Der er jo grund til i særlig grad at hæfte sig ved disse virkninger i 1974. Medens vi i 1972 og især i 1973 har været vant til, at den internationale konkurrencesituation først og fremmest var en situation, hvor det var leveringstider, som gav sælgerne et stærkt kort på hånden, så må vi i 1974 regne med, at det igen bliver priserne, som bliver et vigtigt middel i den internationale konkurrence. Sådan som energikrisen har udviklet sig, sådan som den vestlige verdens valutariske situation nu forringes, må vi regne med, at de fleste europæiske lande vil blive nødt til at gennemføre en række økonomiske foranstaltninger, der alle sammen tager sigte på at dæmpe efterspørgslen. Der-

for kommer vi i den situation på de markeder, hvor vi skal afsætte vores produkter, at efterspørgslen ikke længere vil vokse i det tempo, som vi har oplevet det sidste par år.

Vi kommer derved også i den situation, at priserne på de varer, vi skal sælge, pludselig igen kommer til at spille en meget stor rolle, og derfor er det et overordentlig væsentligt resultat af de foranstaltninger, regeringen her har foreslået, at vi netop i 1974 kan få nedbragt væksten i det danske omkostningsniveau og få bremset prisstigningerne på vores eksportprodukter. Jeg forstod også på hr. Per Hækkerups indlæg heroppefra, at socialdemokratiet i høj grad var opmærksom på de problemer, som ikke mindst eksporterhvervene kunne blive stillet over for.

Derefter skal jeg vende tilbage til spørgsmålet om, hvordan disse forslag passer ind i en større sammenhæng. Jeg har allerede nævnt forbindelsen til finansplanen og til finanslovsforslaget. Men herudover har vi jo endnu et element inde allerede i debatten i dag, nemlig regeringens forslag om at gennemføre en begrænsning i udbytter og tantiemer. Der er ikke så vældig meget at sige om det forslags rent tekniske indhold, det minder jo meget om, hvad man flere gange tidligere her i folketinget har gennemført, men det understreger altså regeringens vilje til at afbalancere sit forslag på lønområdet med forslag, som også lægger loft over pengeindkomsternes stigning andre steder i samfundet.

I forlængelse heraf vil også komme til at ligge det forslag til en varig pris- og avance Lovgivning, som handelsministeren i betænkningen fra det politisk-økonomiske udvalg om prisstoploven har givet tilsagn om at ville fremsætte, sådan at det kan træde i kraft — hvis i øvrigt folketinget kan få det ekspederet — fra samme tidspunkt som de foranstaltninger, vi her i dag drøfter.

Der er således tale om en samlet og afrundet række forslag, som tager sigte på at lægge en dæmper på indkomstudviklingen, ikke alene for lønmodtagernes vedkommende, men også for de selvstændige erhvervsdrivendes vedkommende og for dem, hvis indkomster bl. a. består af udbytter og tantiemer.

Derfor er det ikke rigtigt, når man taler om, at man kun tager fat på lønmodtagernes pengeindkomster. Man tager fat på en

[Christophersen.]

lang række indkomstdannelser i det danske samfund, og det gør man naturligvis, fordi det modsvarer den finanspolitik, som også kommer alle indkomstgrupper i det danske samfund til gavn.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale, at folketingets partier nu samler sig om et alvorligt, men også positivt samarbejde. Jeg tror, vi her står over for nogle problemer, som de fleste af os vil erkende at vi ikke slipper uden om; hvis ikke vi får dem løst nu, ja, så vil de møde os igen på et senere tidspunkt, men da vil de befinde sig på et endnu højere niveau og derfor være endnu vanskeligere at løse. Jeg tror derfor, vi skal benytte den lejlighed, vi nu har, til virkelig at gennemføre de nødvendige foranstaltninger.

Dahlgaard (RV):

Jeg er enig med hr. Christophersen i, at vi bør gå i gang med at prøve på at løse de problemer, som de foreliggende lovforslag beskæftiger sig med, men der kan måske være grund til ligesom at slå lidt koldt vand i blodet. Den økonomiske situation, vi befinder os i, har så mange selvmodsigende træk, og når de politiske partier ligesom famler lidt i halvblinde for at prøve at finde frem til den ideelle løsning og ikke finder den, så er det nok, fordi den ideelle løsning simpelt hen ikke eksisterer. Men vi skal jo gå i gang med opgaverne alligevel og prøve at få det bedst mulige ud af situationen.

Vi kan vel støtte os til, at vistnok alle her i landet er enige om, at pris- og omkostningsudviklingen er løbet løbsk, og at man bør prøve på at bringe udviklingen under kontrol. Der kommer stærke prisstigninger til os udefra, og det stiller os over for alvorlige problemer. Det er dog problemer, som vi har fælles med den øvrige verden. Herudover har vi imidlertid omkostningsstigninger, der skyldes den måde, vi selv har indrettet os på. Det er altså de såkaldte indenlandsk betingede omkostningsstigninger, og de er i en vis henseende alvorligere. Det er disse omkostningsstigninger, der har ansvaret for, at omkostninger og priser her i landet stiger noget stærkere end i andre lande og derved udsætter vores produktion og beskæftigelse for risiko.

Jeg tror som sagt, der er almindelig enig-

hed om, at sådan forholder det sig. Jeg kan ikke tvivle på, at f. eks. også LO med bekymring må se på en udvikling, der svækker erhvervslivets muligheder for at konkurrere med udenlandske erhverv og derved udsætter LOs medlemmer for arbejdsløshedsrisiko. Derfor har det overrasket mig, at LOs ansvarlige ledere har taget så stærk afstand både fra regeringens forslag og fra andre tanker, der går ud på at få dæmpet virksomhedernes omkostningsudvikling. Jeg forstår for så vidt bedre, at de offentligt ansattes organisationer kan tillade sig at se stort på den side af sagen. Deres medlemmer har en tryk ansættelse, og den trykke ansættelse ved offentlige virksomheder anfægtes ikke ved, om disse offentlige virksomheders lønomkostninger bliver lidt større eller lidt mindre.

Jeg vil gerne gøre den bemærkning, at jeg synes, de store organisationer her i landet ofte er lidt for hurtige til at tage stilling til de spørgsmål og problemer og forslag, der kommer frem. Det er næsten, som om det er journalisterne, der bestemmer, hvornår en organisationsleder skal tage standpunkt og stilling til et måske kompliceret spørgsmål, og det tror jeg oprigtigt talt ikke at organisationernes medlemmer kan være interesseret i. Helt konkret kan hverken LO som organisation eller de enkelte løntagere, som er tilsluttet LO, være interesseret i, at virksomhedernes lønomkostninger stiger 2-3 gange så stærkt som den værdi, dyrtidsportionerne har for de enkelte løntagere.

Så meget om baggrunden for de forslag, vi skal drøfte.

Regeringens forslag går ud på at sætte løninflationen i skammekrogen i et års tid. De tanker, vi fra radikal side har fremført, går til dels ud på det samme. Der kan vist være grund til at fastslå, at de ideer, man kan få, og som går ud på at bremse dele af omkostningsudviklingen ved, hvad man dog vistnok har lov til at kalde kunstige midler, de har det ved sig, at de kun kan bruges i et begrænset omfang og kun i en begrænset periode. Den indestængte løninflation skal jo før eller senere slippes løs igen, og det er vigtigt, at det sker på et velovervejet tidspunkt, og at det sker på en hensigtsmæssig måde.

Derfor har vi i det radikale venstre den opfattelse, at den alvorligste mangel ved

[Dahlgaard.]

regeringens forslag er, at der aldeles ikke er indbygget nogen styring på, hvordan afvikling til sin tid kan ske. Ordningen, hvorefter 3 dyrtidsportioner erstattes af et såkaldt dyrtidstilskud fra det offentlige, skal ophøre næste år, når nye overenskomster på arbejdsmarkedet skal træde i kraft. Det vil med usigelig sikkerhed føre til, at der til marts næste år opstår en situation på arbejdsmarkedet og i samfundsøkonomien, som ingenlunde vil være mindre alvorlig end den, vi nu står over for at skulle beskæftige os med. Hvis regeringens forslag gennemføres, så må man for det første gå ud fra, at der til marts næste år skal slippes 3 dyrtidsportioner løs, nemlig dem, der foreslås midlertidigt erstattet af de såkaldte dyrtidstilskud. Hertil kommer 1, 2 eller måske 3 yderligere dyrtidsportioner, der vil blive udløst med januarpristallet 1975, og hertil kommer så endelig, at man må regne med, at overenskomstfornyelserne på arbejdsmarkedet til marts næste år på sædvanlig måde vil indeholde lavtlønstillæg på et sted mellem 1 og 2 kr. på timelønningerne. Alt i alt bliver der altså til den tid tale om stigninger i timelønningerne på mellem 3 og 4 kr., når regeringens lovforslag udløber og nye overenskomster på arbejdsmarkedet skal træde i kraft.

Man kan ikke helt fri sig for den tanke, at regeringen har fremsat sit forslag i en forventning om, at der til næste marts er en anden regering, som skal rode kastanierne ud af ilden.

Hertil kommer i øvrigt, at regeringens forslag vil føre til en direkte indtægtsnedgang for løntagerne i månederne januar og februar 1975, måske for første gang i den sidste menneskealder. Det er nok en side af forslaget, som er egnet til at fremprovokere en ganske betydelig længsel lige netop på dette sårbare tidspunkt.

Jeg vil derfor gerne ud fra en positiv holdning til den problemstilling, der er udgangspunkt for regeringens forslag, sige, at jeg tror ikke, det går. Den ordning, der kan blive tale om, må fra første færd være underkastet en styring, specielt med henblik på, hvordan afviklingsproblemerne til sin tid skal klares.

Et andet spørgsmål, som er af yderste vigtighed for at bedømme forslagets hen-

sigtsmæssighed, og som på sin vis også hr. Per Hækkerup var inde på, er, om man nu også tør stole på, at det fører til en reduktion af virksomhedernes lønomkostninger i den periode, hvor ordningen er i kraft. Med andre ord: kan man være sikker på, at der ikke indtræder en forstærket længsel, når dyrtidsportioner i den sædvanlige skikkelse udebliver og erstattes af en eller anden kunstig ordning? Spørgsmålet har jo relation til det økonomiske klima. Vi har netop fået det økonomiske sekretariats konjunkturbedømmelse fra januar 1974. Den peger på, at oliekrisen vil føre til afdæmpet pres på produktion og beskæftigelse. Det har nok længe været en almindelig antagelse, og jeg ved jo, at regeringen baserer en meget betydelig del af sin økonomisk-politiske tænkning på denne antagelse, herunder tilrettelæggelsen af finanspolitikken.

Det er imidlertid for mig et spørgsmål, om synspunktet ikke overdrives. Der er ikke hidtil kommet en udvikling i gang, som bekræfter den antagelse, at oliekrisen vil fremkalde en dyberegående depression i vor økonomi. Det ser vel snarere ud til, at oliekrisen er ved at forvandles fra en forsyningskrise til en priskrise, altså til noget, som vi har fælles med den øvrige verden, som vi handler med. Når man bygger et bjerg af økonomiske foranstaltninger oven på en vurdering af den økonomiske udvikling, må denne vurdering naturligvis være så præcis og så sikker som overhovedet mulig, og derfor tror vi, det er af betydning, at vi i udvalgsarbejdet beskæftiger os indgående med denne vurdering. Måske vil økonomiministeren også i de bemærkninger, han måtte fremkomme med her i dag, uddybe denne side af sagen. Skulle det nemlig vise sig, at oliekrisens virkninger i henseende til at afdæmpe den økonomiske udvikling ikke er helt så alvorlige, som det fremstilles, så bliver det til gengæld af yderste betydning, at man ved bekæmpelsen af stærke stigninger i virksomhedernes omkostninger vælger sådanne former for indgreb, der ikke i sig selv befordrer længsel.

Denne forudsætning føler jeg mig ikke overbevist om at regeringens forslag opfylder. Allerede ved at anfægte selve aftalesystemet på arbejdsmarkedet er det egnet til at fremkalde en uro, der kan sætte længsel-

[Dahlgaard.]

ning i gang eller holde den ved lige. Dertil kommer, at regeringen ved at garnere sin økonomiske politik ved forslag om skattnedsættelser for persongrupper, der i de sidste år har haft den stærkeste indtægtsfremgang her i landet, jo ikke kan siges at have afdæmpet interessen fra andre befolkningsgrupper for at sikre sig lønfremgang.

Hertil kommer som allerede nævnt, at regeringsforslaget i hvert fald vil fremkalde en betydelig lønglidning i januar og februar 1975, og yderligere bør nævnes, at den meget betydelige svækkelse af finanspolitikken, der er et led i eller en følge af — hvad ved jeg — regeringens forslag, unægtelig også frembyder betydelige betænkeligheder ud fra et lønglidningssynspunkt.

Alle disse problemer, der altså har at gøre med, om den økonomiske situation er tilstrækkelig præcist vurderet i det, der til dato foreligger for os, mener vi det er nødvendigt at få belyst nærmere under udvalgsarbejdet.

Min konklusion er altså, at selv med sympati for den problemstilling, der er udgangspunkt for regeringens forslag, må vi finde dets konkrete udformning mindre hensigtsmæssig.

Det radikale venstre er som bekendt fremkommet med tanker om en anden fremgangsmåde til at dæmpe stigningen i virksomhedernes lønomkostninger. Forslaget går ud på, at virksomhederne kun skal belastes med den lønstigning, som løntagerne selv har glæde af, men ikke med den lønudgift, der svarer til, hvad løntagerne skulle betale i skat. Forslaget betyder, at der ikke gribes ind i overenskomsterne. Forslaget har også den fordel, at det ikke fører frem til en katastrofesituation den 1. marts næste år, således som regeringsforslaget gør det. Man vil i givet fald være i stand til at skabe en gradvis aftrapning.

Det hævdes, at forslaget er vanskeligt at administrere. Jeg tror, betænkelighederne måske nok er noget overdrevne, men vi vil fremlægge vores tanker i udvalget, og så kan vi jo drøfte, om der kan ske forenklinger.

Jeg vil gerne tilføje, at det jo meget vel er muligt at udforme forslaget på en sådan måde, at en direkte sammenhæng med den forestående udløsning af dyrtidsportioner undgås. Det problem, der skal søges løst,

går jo, når alt kommer til alt, ud på at finde metoder til en midlertidig nedsættelse af virksomhedernes driftsomkostninger i et omfang, som man kan forhandle sig nærmere til rette om. Det forslag, vi fra radikal side har fremsat, er en sådan metode, men naturligvis kan der tænkes adskillige andre.

Hr. Per Hækkerup var i virkeligheden inde på denne side af sagen, da han fremkom med nogle bemærkninger om det radikale forslag, som jeg opfattede som venlige. Hr. Per Hækkerup var i den forbindelse inde på tanken om, at man kunne finde frem til selektive tilskud til virksomhederne. Han var også inde på, om man skulle interessere sig for at gennemføre en bunden opsparing. Vi mener, at man med fordel kan drage disse spørgsmål ind i udvalgsarbejdet. Vi vil nok fra radikal side være noget mere skeptiske over for selektivt virkende ordninger end over for generelt virkende, men som sagt: man kan jo se på det under udvalgsarbejdet.

Tanken om en bunden opsparing kan vurderes både ud fra finanspolitiske synspunkter og ud fra byrdefordelingssynspunkter. Jeg mener, den første betragtningsskema er den vigtigste. I hvert fald ligger det sådan, at de beregninger, vi har været i stand til at foretage, tyder på, at både regeringsforslaget og det radikale forslag nærmest giver løntagerne noget mere, end det tager fra dem. Det vil igen sige, at spørgsmålet om byrdefordelingsvurderingen i forbindelse med en bunden opsparing måske ikke er den vigtigste side af sagen.

Jeg ved nok, man siger — det gør man både i LO og i løntagerorganisationerne i det hele taget, og det er også kommet frem her i dag, bl.a. i hr. Per Hækkerups tale — at man giver arbejdsgiverne borgernes penge, nemlig de skatter, som i og for sig i forbindelse med dyrtidsportionerne skulle videbefordres til staten. Sådan har jeg ikke opfattet forslaget, sådan skal det jo heller ikke virke. Man kunne måske få det indtryk, når der som led i løvbuketten her er et forslag til lov om udbyttebegrænsning m.v. Det er jo i virkeligheden forslaget om en prislov, vi skulle have haft. Det, der er meningen med at lade virksomhederne slippe for den del af lønomkostningerne, der svarer til lønmodtagernes skatteandel, er jo ikke, at arbejdsgiverne eller virksomhederne skal

[Dahlgård.]

beholde de penge, men at de skal komme tilbage til borgerne i form af lavere priser end dem, man ellers ville have fået. Derfor er det forslag til prislovgivning, som vi ved handelsministeren snart vil fremsætte i folketinget, den egentlige pendant til de forslag, vi i øvrigt beskæftiger os med.

Forslaget til lov om udbyttebegrænsning hører jo til de forslag, som nu engang kommer frem ved lejligheder som denne. Jeg ved ikke, om vi i vort parti lægger meget stor vægt på dette lovforslag, men vi vil da gerne se på det og også se velvilligt på det under udvalgsarbejdet.

Schlüter (K):

Ingen bør være i tvivl om, at vi befinder os i en økonomisk situation, som kræver hurtige og effektive indgreb. I forvejen var dansk økonomi spændt op til et bristepunkt, det vidste vi alle. Hertil kommer nu energifordyrelsen, og endelig at folketinget nu er bekendt med perspektivet fra perspektivplan II, som kræver et svar og mangfoldige ændringer i eksisterende lovgivning.

Vi er nok i en situation, hvor det er sværere, end det plejer at være, at kortlægge den konjunkturudvikling, vi skal finde det politiske og økonomiske svar på. Jeg tror, de fleste erkender, at det drejer sig om hverken at føre en for stram finanspolitik og økonomisk politik for længe eller at føre en slækket politik for tidligt. Meget taler for, at det vil være rigtigt at føre en stram finanspolitik endnu en tid, men også meget taler for, at senere på året kan det vise sig nødvendigt med en lempelse for at kunne fastholde det mål, vi er enige om: en høj beskæftigelsesgrad. Det er vel også dette, som ligger bag, at regeringen har fundet det rigtigt at forelægge en finansplan, som under visse forudsætninger regner med et kasseunderskud. I denne time er det svært at få et dækkende og fuldstændigt overblik over oliekrisens omfang og dens virkninger på længere sigt, men vi skal alligevel prøve.

Når vi i min gruppe forsøger, ja, så har vi

anset det for opgaven ligesom at få de brudstykker, regeringen har forelagt til en økonomisk politik i de sidste dage, til at danne et mønster, en helhed. Vi er nået til det resultat, at regeringens politik, som vi hidtil kender den, formentlig er udtryk for gode intentioner og vil føre os et stykke ad den rette vej. Men spørgsmålet er, om det stykke er langt nok. Spørgsmålet er, om vi ikke må erkende, at vi bør etablere større sikkerhed for, at betalingsbalanceunderskuddet ikke vil vokse i årets løb til astronomiske tal, til en gæld, som vi måske ikke engang kan få finansieret. Om ikke vi må opnå større sikkerhed, end vi har i dette øjeblik, for, at vi kan fastholde høj beskæftigelse også senere på året. Og endelig: om ikke vi bør forsøge en politik, som kommer de omkostningsstigninger, der er forventelige, til livs i langt større omfang end efter de forslag, som ligger på bordet.

Når jeg derefter vender mig særlig til regeringsforslagene om ændring af dyrtidsreguleringen og de kontante tilskud, så kan enhver få øje på nogle betæneligheder ved at gennemføre en lovgivning af den art, det er ikke svært. Vi kan alle se, at der er betæneligheder forbundet med at foretage indgreb i bestående lovlige overenskomster, det er oplagt. Vi kan også alle se, at regeringsforslaget formentlig vil medføre en hel del administration og kontrolproblemer. Og det er åbenbart, at hvis vi uden videre gennemfører regeringsforslagene, så vil vi, når 12 måneders perioden er udløbet, stå over for et ganske uafklaret problem. Hvordan kommer vi videre? Skal vi fortsætte med en skattefinansieret kontanttilskudsordning? Det er den ene mulighed, men det er dyrt for skatteyderne, og det forsinker muligheden for den lempelse af det direkte skattetryk, vi må frem til. Eller skal vi ophæve ordningerne og så lade den ophobede dyrtidsregulering få pludselig udløsning? Begge dele er ubehagelige løsninger, og derfor er det noget, vi må se nærmere på. Det er helt nødvendigt, inden vi får forslagene frem til anden behandling.

[Schlüter.]

Men der er også andre betænkeligheder. Der er f.eks. den, at hvis man gennemfører regeringsforslagene, så tror vi, at store grupper af samfundsborgere let bliver sorteper. Det gælder f.eks. funktionærgrupperne, det gælder til en vis grad tjenestemandsgupperne, og det gælder de mindre næringsdrivende, som ikke har ansat folk eller kun en enkelt eller to. I 1973 har vi set en lønudvikling inden for LO-området på omkring 25 pct. Men går vi til funktionærgruppen, var lønstigningerne kun på knap det halve. Her er altså tale om en gruppe i det danske samfund, som i forvejen har et efterslæb, en stor gruppe, og som yderligere bliver relativt svagere stillet efter regeringsforslaget.

Dertil kommer så, at det nok er nyttigt med den erkendelse, at dyrtidsreguleringsordningen ikke er den store skyldige, når vi taler om den samlede lønudvikling. Lønglidningen har i mange år betydet meget mere, og jeg tør ikke se væk fra, at selv om vi gennemfører regeringsforslaget, får vi alligevel en kraftig lønglidning, måske stærkere med regeringsforslaget end uden regeringsforslaget.

Disse ting nævner jeg ikke for at tage afstand fra regeringsforslaget, for vi vil ikke tage afstand fra regeringsforslaget bindende og endeligt, før folketinget måtte være nået frem til en ordning, som er bedre og mere effektiv. Men vi ser altså det hele i det perspektiv, at vi kan vente, hvis vi ikke griber ind, pengeindkomststigninger i størrelsen mindst 20 pct. i det nærmeste år. Over for dette vil regeringsforslaget formentlig ikke give en kraftigere afdæmpning end knap 5 pct. Når man så dertil tager virkningen af de 1.000 kr.s kontanttilskud, bliver nettovirkningen reduceret til måske knap 3 pct. over for de 20, og så er det vist realistisk at bedømme det sådan, at virkningen er meget lille.

Regeringens politik skulle gerne nå sit mål, og det vil vi hjælpe til med. Det mål må være både at undgå den for store ledighed og at undgå det for store betalingsbalanceunderskud.

Jeg vil også gerne gøre en bemærkning om det bidrag til det arbejde, vi nu skal i gang med, som er kommet fra hr. Hilmar Baunsgaards side. Jeg kan se én fordel ved hr. Hilmar Baunsgaards tanke, og den be-

står i, at efter hr. Hilmar Baunsgaards skitse er der næppe tale om et så eklatant brud på gældende overenskomster som efter regeringsoplægget. Så kan jeg se en skavank sammenlignet med regeringsforslaget, nemlig den åbenbare, at regeringsforslaget nok har dobbelt så stor virkning, når det gælder at dæmpe omkostningsstigningerne. Disse ting må vi veje op mod hinanden.

Vi vil meget gerne have belyst nærmere hr. Hilmar Baunsgaards forslag, når vi nu tager fat i udvalget, de virkninger, det har, den administration, forslaget gennemførelse foranlediger. Vi vil gerne have et notat fra forslagsstillerne, og vi vil selvfølgelig også gerne bede om beregninger fra regeringens side på et sådant notat.

Når jeg så skal prøve at stille nogle skitse-tanker op for en politik, som kan nå videre, end regeringens formentlig rækker, så siger jeg på min gruppes vegne, at vi må og skal nu have etableret en virkelig effektiv helhedsløsning. Det må være en helhedsløsning, som sikrer os en koordination af på den ene side pris- og lønudviklingen ude i erhvervslivet og på den anden side den lovgivning, regeringen og folketinget har ansvaret for og kan gennemføre; det sidste går jo især på de offentlige udgifter og på skattetrykket.

I relation til skattetrykket og de offentlige udgifter står det i folketingets magt at gennemføre besparelser, som rækker videre end de forslag, vi hidtil har set. Det er besparelser, som skal give sig udslag både i mindre forbrug af penge og mindre forbrug af personale hos det offentlige. Jeg understreger især det sidste, for det spiller en rolle, hvis vi kan få etableret et omkostningsniveau, som gør det muligt for vore eksport-erhverv at søge ny arbejdskraft; så må vi også skaffe den, og det kan vi bl.a. gøre ved at dæmpe det offentlige brug af personale.

Vi mener, der er behov for, at vi omgående får sat et indkomstpolitisk kontaktorgan i gang med et stykke arbejde. Et sådant kontaktorgan mener vi man skal give en ganske konkret opgave, nemlig den i løbet af få uger at fremkomme med en samlet politik, hvor man koordinerer både lovgivningsarbejdet og pris- og lønudviklingen. Vi kunne forestille os, at et sådant udvalg kom til at bestå af repræsentanter for regering og folketing, parterne på arbejdsmarkedet, Nationalbanken, fordi den har ansvaret for

[Schlüter.]

penge- og kreditpolitikken, som også er en faktor i en samlet effektiv politik, og endelig det økonomiske råds formandskab.

Vi opfordrer regeringen til at nedsætte et sådant udvalg, klarlægge dets arbejdsopgave og give den instruks, at det må afgive sin betænkning i løbet af ganske kort tid, således at regering og folketing kan fortsætte.

Mange vil måske mene, at parterne på arbejdsmarkedet ikke har mulighed for eller lyst til at bidrage til et sådant forsøg på en helhedspolitik. Men jeg synes, man må sige til parterne på arbejdsmarkedet: hvad skal der ellers ske? Hvis parterne på arbejdsmarkedet overlader hele opgaven til regering og folketing, kan de heller ikke få synderlig indflydelse. De burde nu erkende, at det er på sin plads, at de inddrages i et medansvar; hvis ikke de gør det — jeg tænker f.eks. på LO — så må LO også forstå, at LO ikke kan undsige sig et medansvar for den ledighedsudvikling, som kan komme. Parterne på arbejdsmarkedet bør inddrages i et forsøg her i landet for første gang på, at vi samlet fører en reallønspolitik.

Ja men kan man så få øje på realistiske elementer i en sådan helhedsløsning, hvis mål er reallønspolitik og omkostningsdæmpning? Jeg tror godt, man kan. 1974 er et ekstraordinært år, og dets problemer kan kun løses effektivt gennem ekstraordinære midler. Jeg tror, et sådant organ ville have blik for, at hvis vi kan nå det mål at få den forventelige lønudvikling afdæmpet til det halve, er vi på rette vej, og at vi må kombinere en sådan styring af lønudviklingen i de kommende 12 måneder med en prislovgivning, som bygger på, at man har skabt denne afdæmpning i lønudviklingen, en prislovgivning, som i de måneder, den skal gælde, naturligvis må tillade indregning af prisstigninger, som kommer udefra, men sætter grænser for indregning af prisstigninger, som blot er indenlandsk motiverede.

Det skulle nok være en helhedspolitik, hvor man også tog stilling til ændring af vore afskrivningsregler; jeg kunne f.eks. tænke mig, at det var nyttigt med nye afskrivningsregler, som tillod særlig hurtig afskrivning på investering i energianlæg, der har det sigte at fastholde høj beskæftigelse gennem overgang til anvendelse af andre energikilder end olie.

Det ville også være et oplagt element for en sådan helhedspolitik at nå frem til nye opsparingsordninger, som kunne sikre udsat forbrug. Mit parti har ofte fremsat forslag her i salen derom; nu har andre suppleret, f.eks. har hr. Erhard Jakobsens parti rejst en tanke om en særlig, ny opsparingsordning, som vi har sympati for, og som vi gerne ser at udvalget tager ind i sit arbejde.

Endelig kunne man tænke sig, at det blev et led i en sådan helhedspolitik, at vi stilede mod en lempelse af det direkte skattetryk sidst på året, senest pr. 1. januar 1975. Hvis vi kan skabe de rette forudsætninger for en lempelse af det direkte skattetryk, vil det stimulere, at vi fastholder den høje beskæftigelse på to måder, dels fordi det vil give øget aktivitet, dels fordi det hos den enkelte vil give lyst til en ekstra indsats. Det eneste sikre middel til at fremkalde ny arbejdskraft er at gøre det mere lønnende at arbejde.

Jeg mener, der er den store fordel ved at søge at drage organisationerne og de andre, som har ansvar for løn-, pris- og pengeudvikling, ind i et sådant arbejde, at det giver os en chance for en ordning uden uløselige overgangsproblemer, når en 12 måneders periode, som de fleste af os taler om, når sit udløb. Vi kan spare os til balance — det er svært nok, men det kan man — men vi må ligesom have frem i første række, at vi også skal løse vore økonomiske problemer ved at tilrettelægge en lovgivning og en tilstand på arbejdsmarkedet, hvor der bliver lyst til at producere sig igennem vanskelighederne til ny fremgang.

Mit parti ønsker ikke under denne første behandling af de lovforslag, der er tale om, at tage endelig stilling. Vi vil gerne være med i det stykke arbejde, som er nødvendigt, og vi har gerne igennem de tanker, jeg nu har redegjort for, villet give vort bidrag til det arbejde, som udvalget snart skal i gang med.

Melchior (CD):

Det er nogle dyrevenlige dage, vi oplever her i folketinget. I går var der et spørgsmål om at skåne dyr for videnskabelige forsøg, og i næste uge er hele folketinget indbudt til et møde af dyreværnsforeninger o.lign., som har det samme sigte.

På denne baggrund kan det måske se lidt

[Melchior.]

betænkeligt ud, at man i dag fører en hellig ko frem til slagtebænken — og regeringen har jo eksperter i sin kreds og blandt sine støtter, som nok skulle kunne foretage en sådan aflivning. Nu er slagtning jo aldrig noget morsomt syn, og de fleste af os kan ikke tåle eller lide at se blodet af de kreaturer, vi derefter sætter til livs under største velbehag, men det forbliver jo altså ikke anderledes, end at for de fleste af os er kød en både nærende og behagelig spise. Vi er også vidende om, at dér, hvor man opererer med hellige køer, er der flere, der sulter, end det måske var nødvendigt.

Jeg tror, at dyrtidsportionerne er sådanne hellige køer, som lønmodtagerne for længst har opdaget ikke fører til forøget velstand, men snarere står i vejen for opnåelse af en sådan. Jeg mener at have konstateret, siden regeringens oplæg kom frem, og også allerede under valgkampen, hvor venstre jo kørte på disse tanker, at der hos brede lønmodtagerkredse — og det er jo altså os alle sammen — er ganske megen sympati for dog engang at løfte kniven mod disse hellige køer og få noget næring ud af dem. Jeg tror, der her er en væsentlig distance mellem organisationsledere og organisationsmedlemmer, en distance, som nok er farligere for organisationslederne, men som altså desværre også har negativ virkning for medlemmerne.

Mens jeg er inde på køer, er der jo også andre køer i verdens- og kulturhistorien, og jeg vil tillade mig at ulejligge med et par sætningers citat af Første Mosebog. De kender alle og vil hurtigt genkende situationen, da kong Farao benytter Josef som drømmetyder; det er altså det 41. kapitel — vi skal jo angive, hvor det er, vi citerer fra — i Første Mosebog:

„Da sagde Farao til Josef: „Jeg drømte, at jeg stod paa Nilens Bred; og se, op af Floden steg der syv fede og smukke Køer, som gav sig til at græsse i Engen; efter dem steg der syv andre Køer op, ringe, saare usle og magre, saa usle Dyr har jeg ikke set nogetsteds i Ægypten; og de magre og usle Køer aad de syv første, fede Køer; men da de havde slugt dem, var det ikke til at kende på dem; de saa lige saa usle ud som før. Saa vaagnede jeg.“

Se, nu tales der jo om 6 à 8 dyrtidsportioner, så det er jo meget naturligt at opholde

sig ved tallet 7 — og de 7 fede køer — det kan folketingets medlemmer og i hvert fald lønmodtagerne se for sig — er naturligvis de 6, 7, 8 dyrtidsportioner, som ser så fede ud, når de gør lønningsposen en lille smule federe, end den var, inden de udløstes. Men så kommer de magre køer og stiger op på bredten, og det er jo altså prisstigningerne, der følger automatisk efter disse dyrtidsportioner, og de opæder dyrtidsportionerne, og så ser lønmodtagerne lige magre ud bagefter — og så vågner de til erkendelse. Og det gjorde ikke noget, at denne opvågen måske også bredte sig i vore kredse, hos organisationsledere og hos politiske ledere, således at dem, for nu at blive i terminologien, dans om en indbildt guldkalv hører op. Den guldkalv lægger kun vindæg og er ikke særlig befrugtende for velstanden hos lønmodtagerne.

Det gælder altså om at finde balancen, og det var det, Josef kunne: oplagre fra de gode tider, så der var noget at tage ud i de magre år. Det er balancen, som alle taler om, velafbalancerede ordninger, så ingen skal blive sorte i dette spil, men alle skal være det brogede kvæg med lyse og mørke felter ved sig.

Jeg vil meget gerne advare imod den advarsel, der er kommet fra en del kommentatorer om, at regeringens samlede oplæg skulle have et fejlagtigt sigte med hensyn til den sociale afbalancering, ikke så meget når det er metoderne, det drejer sig om, for dér må uenigheden naturligt melde sig, men når det er motiverne, der mistænkeliggøres. Når nogle partier eller nogle ledere vil mene, at de har større interesse i, at det skal gå befolkningens brede lag godt, så tror jeg, det er forkert. Jeg tror ikke, vi kan mistænkeliggøre de forslag, der er til behandling i dag, alene af den grund, at der ligger megen afbalancering i den selvfølgelig ikke hos alle lige populære tanke, at en væsentlig del af lønmodtagere og alle over en vis lønsats skal gå betydeligt ned. Der bliver altså en udgligning i dyrtidsportionserstatningen i de kroner og øre, der kommer til udbetaling, enten det så er fra arbejdsgiverside eller fra statskassen, pengene kommer. Der er en betydelig afbalancering, som jeg godt kan forstå de højestlønnedes interesseorganisationer har reageret imod, for det er deres legitime og deres ret, men som kunne tages meget positivt imod af de partier og organisationer, der i højere

[Melchior.]

grad mener at repræsentere befolkningsdelene med de lavere indtægter.

Jeg vil gerne i denne forbindelse sige en tak til socialdemokratiets ordfører, hr. Per Hækkerup. Det var glædeligt i dag at høre ham åbne døren og strække hånden frem, ikke at gentage mange af de nedrakninger over for forslagene, som den offentlige debat har været præget af.

Hr. Dahlgaard sagde, at man har indtryk af meget ofte, at det er pressen, der ligesom tvinger organisationsledere til at udtale sig på et tidspunkt, hvor de dårlig nok har haft mulighed for at sætte sig ind i forslagene og alle deres omstændigheder. Jeg giver ham medhold i dette og vil endda uvide det til, at det jo ikke kun er organisationsledere, men også politikere, der, så snart de forlader et eller andet møde, ikke mindst i dette hus, og kommer ud ad en dør, bliver afæsket udtalelser og meget ofte af goodwill både over for pressen og over for dem, pressen repræsenterer, befolkningen, lader sig forlede til at komme med udtalelser, som de måske i morgen og i overmorgen gerne havde ønsket skulle have været anderledes.

Der findes i dette hus to grupper af mennesker, der repræsenterer offentligheden, den ene er politikerne, der repræsenterer vælgerne på én måde, og den anden er pressens repræsentanter, der repræsenterer vælgerne på en anden måde. Der er den forskel i de to grupper sigte, at medens pressen gerne vil fremfalde nyheder, vil politikerne primært fremkalde løsninger, og det er ikke altid, de to bestræbelser går hånd i hånd. Også her må der blive tale om en balance, der kan holde, en grimasse, der kan passe, således at interesserne, de legitime interesser hos begge disse grupper, presse og politikere, ikke forstyrrer hinanden og ikke forstyrrer muligheden for at nå til de bedst mulige løsninger.

Må jeg om pristal til sidst principielt sige dette, at dette folketing jo også i tidligere samlinger i tidligere år og årtier har lagt hånd til at gribe ind på overenskomstområder, også når arbejdsmarkedets organisationer har været imod det. Hvornår har man gjort det? Jo, det har man gjort alle de gange, man har fundet det nødvendigt nok at gøre det, og har fundet, at det var af de tilgængelige udveje den bedst mulige eller

den mindst ringe. Da har man dog ikke været bange for at gribe ind i overenskomstspørgsmål, og derfor er der altså også i den nuværende situation mulighed for at gribe ind, uden at nogen kan sige, at man her forsynder sig mod absolut hellige ting.

I praksis og i detaljer nærer vi hos centrum-demokraterne naturligvis som andre en del betæneligheder ved virkninger og følger af de lovforslag, der her er fremsat. Flere har opholdt sig ved dette, at der vil komme en lønekspllosion og dermed altså også en sandsynlig prisekspllosion til foråret 1975, når det år, som lovene omtaler, er til ende.

Handelsministeren har allerede i en tidligere debat her i tinget tilsagt, at disse dyrtidsportioner ikke trylles væk, men at de vækkes til live igen, tror jeg var handelsministerens ord i forrige uge, og eksisterer i deres fulde omfang igen efter 1. marts 1975.

Hr. Knud Jespersen drog dette i tvivl i Radiotinget i afvigte weekend, men han har sikkert nok i mellemtiden besindet sig og erkendt, at handelsministeren selvfølgelig kun taler sandhed, og hvis han endnu skulle være i tvivl, og hvis andre skulle være i tvivl, vil jeg gerne henvise til bemærkningerne til lovforslag nr. 31, sidste stykke, og den skriftlige fremsættelses tredjesidste stykke, som jeg gerne kort vil citere. Der står:

„Pristallet er uændret, og da loven udtrykkelig er tidsbegrænset, vil det på ny få sin fulde virkning på dyrtidsreguleringen ved de reguleringer, der skal ske efter 1. marts 1975.“

Det er altså ikke anderledes og ikke bedre med denne hengemning af disse løn- og pristigninger, end at de vil blomstre op og forene sig med nye i foråret 1975, og da vil vi altså muligvis opdage, at vi har udskudt nogle ubehageligheder, som bagefter rammer os som en boomerang.

Sådan kunne man gå i detaljer med de fire lovforslag, vi her behandler, men det er ikke denne debats mening. Jeg skal derfor kun på mit partis vegne sige, at vi altså møder ikke blot åbent, men også sympatisk over for de forslag, der her er lagt frem, men ikke interesserer os mindre for andre forslag, som debatten har affødt. Der var det radikale forslag forleden dag, udvidet en anelse på en speciel måde af Politiken i flere artik-

[Melchior.]

ler; det er tanker, som også naturligt kan indgå i overvejelserne, og der er mange andre måder. Hr. Per Hækkerup har jo også i dag bragt tanker om bunden opsparing ind i billedet, som tåler at gå med ind i debatten.

Det vil ikke undre, at jeg endnu i nogle minutter mest vil opholde mig ved vort eget partis forslag, som blev antydet her i tinget af hr. Erhard Jakobsen i forrige uge, og som har været omtalt offentligt på forskellig måde.

Dette forslag adskiller sig i udgangspunktet fra de andre ved, at det primært vil bygge på frivillighed. Der skal altså gives en valgfrihed til lønmodtagere gående ud på, at de kan vælge mellem enten at modtage de fulde dyrtidsportioner eller at opspare de samme portioner minus skatten, at de altså får et sparebevis eller en obligation i stedet for. Denne obligation skal forrentes, både rente og grundbeløb skal være skattefri, og udbetaling skal tidligst — jeg understreger tidligst — kunne ske efter 1. marts 1975. Til den tid kan denne ordning så passende afløses af andre opsparingsfremmende foranstaltninger i lighed med dem, som hr. Schltüer for lidt siden omtalte, og centrumdemokraterne har peget på, at den indtægt, der er affødt af ekstraordinær indsats, skal kunne gøres delvis skattefri til gavn for opsparingen og til afdæmpning af efterspørgselspresset.

Centrumdemokraternes forslag sparer statskassen for de udgifter, som regeringens forslag naturligt medfører for statskassen; man bliver fri for det, som mange ikke kan lide, nemlig at staten yder tilskud, som man kalder det, til arbejdsgiverne, til udbetalingen af disse 1.000 kr. pr. lønmodtager. Man vil hindre, at efterspørgslen stiger; hvis man gør denne frivillige opsparingsordning attraktiv nok for lønmodtagerne, vil man hindre efterspørgselspresset på priserne og altså opnå en væsentlig del af den virkning, som regeringens forslag tilsigter, nemlig at dæmme op for inflation og prisstigninger. Man vil undgå den samme form for indgreb i overenskomster, og man vil endelig fjerne eksplosionen pr. 1. marts næste år, når de 3 portioner igen vækkes til live, fordi man vil kunne vælge datoen 1. marts 1975 som en tidligste dato for udbetalingen af disse 3 portioner og på den måde få en blødere

overgang i den eksplosion, der ellers kan ventes til næste forår.

Vi vil naturligvis udforme dette forslag under udvalgsbearbejdningen i nærmere enkeltheder og paragraffer og fordomsfrit lade det indgå sammen med de andre; det er helt givet, at vi må have beregnet konsekvenserne på indtægts- og udgiftssiden for statsbudgettet og for lønmodtagerne, og jeg må erklære mig fuldt enig med hr. Dahlgaard i, at det økonomiske mønster i øjeblikket byder ikke bare på et meget facetteret mønster, men på mange modgående tendenser, således at bedømmelsen i udvalget og senere her i tinget naturligvis bliver vanskelig. Der er bare det kedelige ved det, at ingen kan love os, at det bliver lettere, den dag der endeligt skal lovgives. Der er ikke noget, der med sikkerhed tyder på, at foråret 1974 vil bringe de internationale konjunkturer mere i ro, således at det bliver lettere efterhånden, og på et tidspunkt er man jo altså dog nødt til at træffe visse afgørelser. Jeg ser frem til, at vi, når de samlede konsekvensberegninger er tilendeført mod slutningen af februar, kan komme til den gryderet, til den helhedsløsning, hvor alle de mange ingredienser, nemlig andre love end dem, der i dag er på bordet, også kan indgå. Og så håber jeg, at vi til den tid når frem ikke til en studehandel, men til en elegant kovending, som kan bringe lønmodtagerinteresser og landets økonomiske udvikling ind på en bedre kurs end hidtil.

Aage Frandsen (SF):

Af statsministerens erklæring her i folketinget den 8. januar 1974 fremgik det, at et af de mest centrale punkter i regeringens politik skulle være en bekæmpelse af inflationen, og at en af de centrale dele af denne inflationsbekæmpelsespolitik skulle være det forslag, vi nu har til behandling i dag, om et indgreb over for de automatiske dyrtidsudbetalinger.

Men det må forekomme lidt vanskeligt at tage regeringens erklæring om at ville bekæmpe inflationen alvorligt, når den samtidig i den forløbne uge har fremsat forslag, som betyder, at vi pumper 1½ mia kr. godt og vel ud til bestemte grupper i samfundet, nemlig til jord- og ejendomsbesidderne, for disse midler, som man på denne måde pumper ud til jord- og ejendomsbesidderne, vil

[Aage Frandsen.]

naturligvis medføre højere priser netop på jord og huse og vil selvfølgelig også medføre større mulighed for forbrug.

Det vil altså sige, at man i hvert tilfælde må konstatere, at denne erklæring om at ville bekæmpe inflationen ikke er helt konsekvent; der er visse sider af inflationen, som man mener at ville bekæmpe på én måde, mens der er andre sider, man ikke vil bekæmpe, ja, tværtimod, man vil gå lige i modsat retning. Og hvad angår spørgsmålet, om det at stille husejere og jordbesiddere bedre ikke har betydning for inflationen, ja, så skulle det i hvert tilfælde være en oplagt ting, at det har det, det må alle økonomiske lærebøger også vise helt tydeligt, selv de lærebøger, som den nuværende økonomiminister har skrevet for en hel del år siden som professor, og som man vist stadig væk lærer på uddannelsesinstitutionerne. Deraf fremgår det tydeligt, at når man pumper penge ud i jord- og boligsektoren, medfører det en ophobning i disse områder, og det vil altså sige, at vi har noget her, der tydeligt virker lige modsat det, som regeringen har bebudet at ville, nemlig bekæmpe inflationen.

Men er der ikke tale om en konsekvens i spørgsmålet om at ville bekæmpe inflationen, så kan vi i hvert fald sige, der er en konsekvens et andet sted, nemlig i spørgsmålet om at favorisere bestemte grupper i samfundet på andre gruppers bekostning. Det har vi jo ikke bare med eksemplet om at give godt og vel 1½ mia kr. til ejendoms- og jordbesidderne, nej, vi har det også i spørgsmålet om offentlige besparelser, som vi fik forelagt i denne uge, og som tydeligt viser, at de vender den tunge ende nedad, at det er dem, der har lidt, som skal fratages det, de har. Det samme kan vi sige om det forslag, vi har til behandling i dag: dette at fjerne den automatiske dyrtidsudbetaling og sætte noget andet i stedet er primært til skade for lønmodtagerne og til gavn for arbejdsgiverne. Der er der helt klart tale om en konsekvens i regeringens politik; det er de besiddendes regering, og det vil vi formentlig få demonstreret den ene gang efter den anden; vi har allerede fået så megen forsmag på det, at vi ikke tager fejl på det område.

Allerede under debatten den 9. og 10. januar gav mit partis ordfører, hr. Gert Pe-

tersen, udtryk for, at vi var imod dette forslag om at erstatte den automatiske dyrtidsudbetaling med et kontant statstilskud til lønmodtagerne. Det er vi af 3 grunde. For det første fordi forslaget ikke løser spørgsmålet om at bekæmpe inflationen. For det andet fordi der er tale om et forslag, som i den grad griber ind i organisationernes mulighed for at bestemme selv og griber ind i aftalerne på arbejdsmarkedet, sådan at man må sige, det ikke kan være tilfredsstillende. Endelig for det tredje fordi forslaget har fordelingspolitiske konsekvenser. Som sagt er det et led i regeringens almindelige politik om at favorisere de besiddende på bekostning af dem, der har mindre, og den politik er vi imod.

Når regeringen vil bekæmpe inflationen ved at fratage lønmodtagerne den nuværende ordning med dyrtidsudbetalinger, er det jo et eksempel på, at man ikke bekæmper selve kilden til inflationen, men man bekæmper, hvad vi kan kalde symptomet. Pristalsordningen er jo til, for at lønmodtagerne langsomt skulle få indhentet noget af det, som de sætter over styr mellem overenskomstforhandlingerne ved, at vi har nogle prisstigninger. Der er jo ikke tale om, at det er dyrtidsudbetalingerne, der skaber de prisstigninger, vi har, det er omvendt. Derfor kan vi sige, at det, regeringen nu gør, er at forsøge at fjerne symptomet på noget i stedet for at bekæmpe og angribe selve sygdommen, og det har aldrig været nogen særlig klog lægelig metode, i det hele taget nogen klog metode, heller ikke i politik, kun at sætte ind over for symptomet i stedet for at angribe selve sygdommen. Der har vi altså det groteske, at regeringen vil angribe symptomet, men fremmer det, som er en af de vigtigste kilder til, at vi har prisstigninger og en voldsom inflation, nemlig den kilde, som vi kan sammenfatte i de arbejdsfrie indkomster, som vi ser ved, at jordpriserne i den grad stiger fra den ene dag til den anden — og det sker i høj grad også nu, ved at regeringen fremmer denne voldsomme prisstigning. Derfor er denne måde at løse problemet på ikke acceptabel; ikke engang ud fra en økonomisk betragtning kan den siges at være acceptabel.

Det er uden tvivl rigtigt, at forslaget vil begrænse omkostningerne i en vis udstrækning, idet lønomkostningerne vil falde, men

[Aage Frandsen.]

selve kilden til inflationen eller flere kilder til inflationen går den altså ikke ind på.

Det andet punkt, som er årsag til, at vi afgjort må forkaste regeringens tanker, er, at de griber ind i indgåede aftaler mellem arbejdsmarkedets parter.

Det er ikke, fordi vi ikke anerkender, at det er folketinget, som lovgiver her i landet, tværtimod selvfølgelig; men vi har her et eksempel på, at regeringen vel vidende, at organisationer, at fagbevægelsen, at LO, tjenestemandorganisationerne, alle lønmodtagerorganisationer vender sig imod forslaget, alligevel søger at presse dette forslag igennem i folketinget.

Det er en meget uholdbar måde for organisationerne fremover at arbejde på, at de ikke ved, om de aftaler, de indgår f. eks. ved overenskomstforhandlinger, også er gældende hele perioden igennem, og det er da givet, at lønmodtagerne ved sidste overenskomstforhandlinger måtte have krævet langt mere, hvis de vidste, at der bagefter skulle ske indgreb over for dyrtidsordningen. Det siger da sig selv, fordi dyrtidsordningen, som vi kender den, netop er, som den er, fordi man har de 2-årige overenskomster. Det er ikke, fordi vi betragter den nuværende dyrtidsreguleringsordning som den ideelle, det er den langtfra; det er den først og fremmest ikke, fordi den ikke giver fuld dækning på LO-området f. eks., og det er den heller ikke, fordi den halter langt bagefter. Men det er den eneste måde, som almindelige lønmodtagere har i dag til at opveje det, som sker imellem overenskomstforhandlingerne, hvor der sker voldsomme prisstigninger.

Den tredje grund til, at vi må afvise forslaget, er, at det har uheldige — for at sige det mildt — fordelingspolitiske konsekvenser. Man fremstiller det, som om denne ordning vil give lønmodtagerne det, de ellers ville have fået, nemlig at man udbetaler dem de 1.000 kr., som skulle svare til det, der gælder for LO-området, når man har den reelle indkomst, efter at skatten er trukket. Det lyder måske umiddelbart tiltalende. Men så må man stille sig selv det spørgsmål: hvor kommer de penge fra? Ja, de kommer selvfølgelig fra statskassen, og hvem betaler til statskassen? Ja, det gør samtlige skatteborgere. Vi ved udmærket

godt, at den største del, vel 80-90 pct., af skatteborgerne er lønmodtagere. Det vil sige, at det, regeringen foreslår, er, at lønmodtagerne som skatteborgere skal betale langt den største del af deres egen kompensation for det, de ikke får udbetalt.

Der er ikke noget at sige til det, hvis lønmodtagerne synes, det er en dårlig idé, og det er egentlig ret overraskende, at arbejds-giverne ikke med det samme melder sig som stærke tilhængere af ordningen. Det gør de formentlig ikke, fordi det vil være uklogt i første omgang at gribe den med kyshånd, men selvfølgelig er der, som også den socialdemokratiske ordfører, hr. Per Hækkerup, var inde på, tale om et statstilskud til erhvervslivet, og det er det, som lønmodtagerne må betale; det er det, som forslaget reelt indeholder.

Med hensyn til de andre tanker, der har været fremme om, hvordan man skulle klare den nuværende situation, hvor man altså ikke kan acceptere de voldsomme prisstigninger, og hvor man fra forskellig side mener, at erhvervslivet skal have bedre muligheder, er der ikke nogen af de forslag, vi også har hørt om i dag, som er acceptable for os.

Det radikale venstres forslag svarer jo i reelt indhold til regeringens forslag. Man kan måske sige, at det radikale venstres forslag er mere acceptabelt på grund af, at det er mindre overenskomststridigt, men i realiteten er det næsten det samme, og det er heller ikke acceptabelt for os, fordi det indeholder hovedingrediensen, nemlig at man giver et statstilskud til erhvervslivet.

De tanker, som hr. Per Hækkerup var inde på, er det selvfølgelig svært at tage stilling til i den form, de forelå, men så meget kan jeg i hvert fald sige, at det er ikke tanker, som vi kan tilslutte os på forhånd. Tanken om bunden opsparring vil vi være imod; tanken om, at staten direkte skulle give tilskud til erhvervslivet, med det erhvervsliv, vi kender i dag, og med erhvervslivets totalt negative holdning over for et hvilket som helst ønske om at demokratisere forholdene i erhvervslivet og på arbejdspladserne, er det også lidt vanskeligt for os at forestille os at vi skulle støtte. Men det er jo rarere at få diskussionen ført på det plan: spørgsmålet, om vi skal give statstilskud i den ene eller den anden form til er-

[Aage Frandsen.]

hvervslivet, end at gøre det fordækt på den måde, som der er tale om i regeringens forslag, at man lader, som om lønmodtagerne får det, de alligevel ville have fået.

Hvad angår de tanker, som har været fremme fra konservativt hold og fra centrum-demokraterne, og som indeholder en eller anden form for opsparingsordning, som vi jo kender godt nok til at vide om, at de primært kommer dem til gode, som kan udnytte opsparingsordningerne, dvs. dem, der har det økonomisk bedst i øjeblikket, mens de, der har det økonomisk dårligt, ikke kan udnytte opsparingsordningerne, hvad angår disse tanker, ved jeg ikke, om man kan lave nogle opsparingsordninger, der ikke har det indhold, i vort nuværende samfund, men så vil det være interessant at se det. Jeg tvivler stærkt på det.

Den konservative tanke om at forbedre afskrivningsreglerne synes jeg heller ikke, for at sige det mildt, er acceptabel. Det er simpelt hen igen et forsøg på at stille erhvervslivet bedre, det erhvervsliv, som har næsten hele formuen her i landet på bekostning af lønmodtagerne. Skal man igen til at give dem mere? Det er jo åbenbart, at for mange partier her i folketinget og også for regeringen er holdningen i dag den, at man skal styrke jordejerne, man skal styrke kapitalejerne — det er specielt i disse forslag — man skal styrke ejendomsbesidderne, og hvem må betale? Ja, det er de grupper i samfundet, som hverken er jordejere, kapitalbesiddere eller ejendomsbesiddere. Det er det, som man i gammeldags forstand kan kalde klassepolitik, og vi har formentlig ikke set noget lignende her i landet i dette århundrede, måske med en enkelt undtagelse, nemlig den nuværende statsministers partifælle hr. Madsen-Mygdal, som vel nok står for noget af den mest renlivede borgerlige, liberale politik i ordets også negative forstand, som vi har set i vort århundrede.

Derfor må mit parti afvise og kan ikke tilslutte sig de tre forslag fra regeringen om indgreb over for den automatiske dyrtidsre-

gulering, netop med henvisning til de tre ting, jeg omtalte tidligere, nemlig for det første, at de ikke angriber inflationskilden — tværtimod styrker regeringen på anden vis inflationen i samfundet — for det andet at de er et indgreb over for indgåede aftaler, og for det tredje at de har klart uheldige fordelingspolitiske konsekvenser, som netop også er det, vi ser i en række andre af regeringens forslag.

Det, som karakteriserer regeringens forslag, er, at de tager fra dem, der har lidet, og giver til dem, der har meget. Hr. Melchior anvendte et bibelcitater i forbindelse med de hellige køer. Jeg er ikke særlig bibelkyndig, men jeg kan i hvert fald huske noget i retning af — og jeg tror, det er rigtigt at karakterisere regeringen på den måde — at den, der har for meget, ham skal der gives mere, og den, der har for lidt, fra ham skal den smule tages, han har. Det er nogenlunde det, som regeringen gør med disse forslag, og det er det, regeringen har gjort med en række andre forslag, som vi har set her i folketinget.

Jens Møller (KrF):

Som vi allerede sagde under den forrige debat, er kristeligt folkeparti positivt indstillet over for regeringens forslag, og jeg skal derfor ikke holde noget langt foredrag her, men kun trække nogle af de vigtigste punkter frem.

Vi er overbevist om, at regeringens forslag sammen med en effektiv pris- og avancelev vil kunne medvirke til at nedbremse den priseksplosion, som vi i øvrigt er godt i gang med allerede, den priseksplosion, som vi alle må være interesseret i at få standset, ikke mindst lønmodtagerne.

Det er jo en kendsgerning, at lønmodtagerorganisationerne endnu ikke er blevet overbevist, men det hænger måske sammen med, at de tal, de er kommet til, de beregninger, LO har foretaget, er noget anderledes end dem, vi har fra regeringens hånd. Indtil andet er bevist, må vi vel regne med, at det er regeringens tal, der er de rigtige, og hvis

[Jens Møller.]

det er tilfældet, må der vel være håb om, at selv politikere og organisationsformænd vil bøje sig for kendsgerningerne.

Desuden er der en ting, man har glemt at tale om eller ikke har talt ret meget om i hvert fald, det er spørgsmålet om de sociale tilskud, boligsikring osv. For mange familier i indtægtsgruppen mellem 40.000 kr. og 55.000 kr. — og det er mange — vil udbetaling af disse dyrtidsportioner jo betyde faldende tilskud; det skal man også tage med i beregningerne.

Ser vi på sagen fra arbejdsgivernes synsvinkel, er der et problem med hensyn til den administration, som følger med. Jeg er ikke helt klar over, hvor stor den bliver, det må vi se på i udvalget, men hvis der bliver tale om administration af nogen betydning, må man overveje, om der kan gives en eller anden godtgørelse for dette arbejde.

De radikales forslag har mange gode sider, det har i hvert fald den gode side, at det vil glide lettere ned. Men jeg vil sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, hvordan det vil gå med administrationen af det. Så vidt jeg kan se, vil den blive ret så besværlig.

Fra socialdemokratisk side blev det foreslået, at man eventuelt kunne bruge en bunden opsparing. Det synes jeg ikke er nogen særlig god foranstaltning; det vil gå ud over mennesker lidt mere i flæng. Man mener, at man kan bruge selvangivelsens beløb, altså den skattepligtige indkomst, som grænse. Det vil kun yderligere forstærke den uretfærdighed, der i forvejen er ved, at den ligger så forskelligt for folk og ikke har ret meget at gøre med folks virkelige forbrugsmuligheder.

Så kunne man naturligvis, som det blev nævnt, gå over til at tage bruttoindkomsten, men jeg er ikke sikker på, at det ville blive så forfærdelig meget bedre. Dertil kommer, at der jo findes en del mennesker i dette land, som frivilligt har sat sig for en temmelig stor tvungen opsparing; her tænker jeg på parcelhusejerne, dem, man fra en vis side her i salen ynder at kalde jord- og ejendomsbesiddere — jeg tror ikke, ret mange parcelhusejere føler sig som jord- og ejendomsbesiddere. Nå, men lad det være. Det er i hvert fald mennesker, der mange

gange sidder hårdt i det, netop fordi de har sat sig for en stor opsparing gennem afbetaling på deres lån. Skulle man oveni nu lægge en bunden opsparing, så ville de absolut ikke få det særlig godt.

SF og andre taler hele tiden om, at dyrtidsportionerne kommer efter prisstigningerne. Det er rigtigt, men det er da så sandelig også rigtigt, at dyrtidsportionerne medfører nye prisstigninger. Det er jo dog en kendsgerning, at sådan er det. Jeg synes, at hele den diskussion om, hvad der kommer først: dyrtidsportioner eller prisstigninger, meget ligner diskussionen om, hvad der kom først, hønen eller ægget.

Med hensyn til at citere bibelen heroppefra vil jeg råde til, at man ikke bruger løsevne bibelcitater, det er altid farligt. De kan meget nemt få den modsatte betydning af den, der egentlig ligger i dem.

Men der er altså mange problemer. Der er problemer ved alle forslagene, og det gør selvfølgelig, at man overvejer, om man kunne finde en bedre måde. Dér vil jeg gerne komme med et forslag. Jeg vil straks sige, at jeg ikke har haft tid til at regne meget på det. Vi vil tage det frem i udvalget, men jeg vil gerne lige nævne det allerede nu.

Det går ud på, at dyrtidsportionerne udbetales ganske normalt til lønmodtagerne og beskattes ganske normalt; ingen ændringer på disse områder. Statskassen refunderer så arbejdsgiverne hele beløbet, men får jo så skatten tilbage. Det vil betyde, at udgiften for statskassen bliver på mellem 1.050 kr. og 1.315 kr. pr. lønmodtager efter regeringens egne beregninger, i hvert fald for alle lønmodtagere inden for LO-området. Det vil, så vidt jeg kan se, betyde en ganske kolossal forenkling af hele administrationen, idet der ikke her skal regnes nye tal ud, man kan klare sig med dem, man alligevel skal regne ud. Det vil naturligvis betyde, at der i forhold til kommuner og amter skal foretages en vis fordeling af skattepengene, men det må vel kunne lade sig gøre i denne forbindelse. Samtidig vil det være en virkelig fordel for alle parter, også for lønmodtagerne. De får det samme, som de ellers skulle have haft, men undgår de voldsomme prisstigninger, som ville have udmarvet dyrtidsportionerne.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg vil gerne indlede med at gøre nogle bemærkninger om forslaget til lov om udbyttebegrænsning.

Det siges jo, at det er dets hensigt at begrænse stigningen i udbytter og visse vederlag i aktieselskaber o. lign. Dette mener vi er højst påkrævet som en principiel sag, men vi finder, at den foreliggende tekst i lovforslaget er noget helt andet.

For kun 3 dage siden foreslog regeringen under førstebehandlingen af finanslovsforslaget at fjerne selskabsskatteforhøjelsen på 250 mill. kr. Nu kommer regeringen så og siger, at det er dens hensigt at begrænse udbyttet. Regeringen foreslår at fastlåse udbytterne på samme niveau som sidste år, men selskaberne skal fortsat have lov til at udstede friaktier. I praksis vil det sige, at hvis et selskab følger lovens hensigt, får aktionærerne bare indført en tvungen opsparring i selskabet, men ønsker de at få et større udbytte end sidste år, kan det alligevel lade sig gøre igennem udstedelsen af friaktier, der er uden begrænsninger af nogen art. Man kan som bekendt ikke bære vand i en si, og man kan ikke stoppe profitregnen til aktionærerne ved en lov af denne art. Den er en hån mod tanken om en retfærdigere skattelovgivning og en mere demokratisk ejendomsfordeling.

Jeg kunne nævne en lang række andre forslag til udbyttebegrænsning, som ville være tusindfold mere effektive end dette forslag, og særlig opmærksomhed vil jeg henlede på de ekstraordinære afskrivningsregler. Hvis disse ekstraordinære afskrivningsregler blev afskaffet, ville der være tale om en retfærdig udbyttebegrænsning, som umiddelbart kunne forstås, og som kunne have virkning.

Men det er jo heller ikke regeringens hensigt, at dette skal have nogen virkning, eller at det skal have nogen effekt. Det er jo fremsat i forbindelse med den megen tale, vi i de sidste dage har hørt fra regeringen om, at de forslag, man her fremsætter, aldeles ikke er ensidigt vendt imod bestemte befolkningsgrupper, men tværtimod er afbalanceret over for alle befolkningsgrupper. Det er klart, at regeringen bliver nødt til, når den fremsætter en række forslag, som enhver kan se ensidigt er vendt imod lønmodtagerne i dette land, så også at foreslå no-

get, der ligner et indgreb imod dem, som ejer produktionen her i landet. Og det er dette, som det figenblad, man her udsmykker sig med, skal tjene til. Det, der vil ske, er det, som hr. Knud Jespersen på vores vegne flere gange har sagt under de sidste dages debatter: det, man vil ramme, er de almindelige mennesker, man vil tage fra dem, der ikke har noget, og give til dem, der har meget. Det er lønmodtagerne, der skal have et dask med den store stok, mens det er arbejdsgiverne, der skal have et venskeligt klap på kinden.

Nu siger finansministeren, og den påstand har han gentaget så sent som i går, at de forslag, han her har fremsat, tager sigte på at dæmpe omkostningsstigningerne og bremse inflationen, og i den forbindelse fremfører man igen og igen og sidst med nogen modifikation fra hr. Jens Møllers side påstanden om, at det er lønningerne i dette land, der er årsagen til, at priserne stiger. Nu kan man jo gentage en påstand mange gange, og man har gentaget denne påstand så mange gange i dette land, at der vel også er en hel del mennesker, i hvis interesse det faktisk ikke er, der er faldet for den påstand. Men det bliver den ikke mere rigtig af.

Det er jo således, som det også er fastslået her tidligere, at dyrtidsreguleringen kun giver mellem 50 og 60 pct. dækning for de faktiske prisstigninger, der er sket, og at den oven i købet kommer et halvt år efter prisstigningerne.

Hr. Melchior bruger malende billeder fra dyreriget og fra bibelhistorien til at illustrere, at han også er af den opfattelse, at det er lønningerne, der er årsagen til prisstigningerne. Men hvis han ville bruge det billede fra Mosebogen, måtte det være på en anden måde, hvis det skulle være realistisk, for så ville det være sådan, at de 7 fede køer symboliserede prisstigningerne, mens det var de 7 magre, der symboliserede de arme dyrtidsportioner, som halter bagefter. Så måtte man naturligvis lave om på det, hvis man skulle gå videre, for dyrtidsportionerne æder desværre ikke prisstigningerne. Tværtimod kører filmen igen og igen på den måde, at det gentager sig ved hver overenskomstafslutning med det samme kummerlige resultat for dem, der skulle have dækning for prisstigningerne.

[Freddy Madsen.]

Nu skal vi ikke lave om på bibelhistorien, og det ligger også uden for dette tings kompetence, men det, vi kan gøre, og det, der er rimeligt, er at stille tingene på plads, sådan som de foregår ude i det virkelige liv.

Det er også ejendommeligt, at de, der nu hævder, at det er lønningerne, der er årsag til prisstigningerne, stort set er de samme, som, hver gang vi har en overenskomstsituation og arbejderne skal have lønforbedringer, siger: nej, det går ikke af hensyn til konkurrenceevnen. Ja men hvis det nu var sådan, at man umiddelbart kunne indregne lønningerne i priserne, så var der ingen grund til at have alle disse betæneligheder, specielt for Dansk Arbejdsgiverforening, i den sag. Men man ved godt, at helt så automatisk fungerer systemet ikke, selv om jeg skal erkende, at der i situationer, hvor det er muligt, naturligvis findes arbejdsgivere i dette land, der udnytter situationen og tager bl. a. stigninger i lønningerne som anledning til også at lade priserne stige, selv om det ikke var nødvendigt. Men der findes kun én metode til at forhindre, at noget sådant sker, og det er det, som man kunne gøre gennem de ting, vi har fremført omkring den sag, nemlig at lave et beregningsgrundlag for udregningen af pristallet her i landet, så der blev givet fuld dækning med det samme til lønmodtagerne. Det ville efter min mening forhindre den spekulation, som vi er vidne til på disse områder.

Men det er heller ikke regeringens formål at få dæmpet inflationen og få dæmpet omkostningsniveauet. Det, der er regeringens formål — hvis man da hører ikke efter dens smukke ord om, hvad man vil, men ser på de reelle forslag, den lægger frem — er jo i virkeligheden, som det er sagt mange gange, at give et milliardtilskud til arbejdsgiverne.

Nu gøres der forsøg, bl. a. også fra hr. Dahlgaard i dag, på at ile regeringen til undsætning ved at sige, at det er en forfejlet problemstilling. Ja, man kan nu ikke forklare det anderledes; når arbejdsgiverne bliver fritaget for at udbetale 3 dyrtidsportioner og den regering, som hævder, at den vil spare på statens finanser, så samtidig for at kompensere lønmodtagerne udbetaler 1.000 kr. til hver, ja, så er der vist ikke ret mange mennesker i dette land, som man

kan overbevise om, at det ikke er et regulært milliardtilskud til arbejdsgiverne, der her er tale om.

Hr. Per Hækkerup sagde, at lønmodtagerne var villige til at bære byrder. Jeg ved ikke, hvor villige lønmodtagerne er til at bære byrder, men det er i hvert fald en kendsgerning, at det er dem, der har måttet bære byrderne indtil nu. Det har de måttet gøre i form af stigende priser, i form af stigende skatter, i form af stigende huslejer. Det er intet under, at selv socialdemokratiet i forbindelse med sin kongres må fastslå, at den skæve indkomstfordeling her i landet stadig er af en sådan art, at de 20 pct. af befolkningen, som tjener mest, har ca. halvdelen af samtlige indkomster i dette land, mens vi øvrige 80 pct. må dele de øvrige 50 pct. Det er den skæve indkomstfordeling her i dette land, og derfor er det forkert at tale om, at nu er det igen lønmodtagerne, der skal læses nye byrder over på. Tværtimod, hvis der var vilje til at bekæmpe inflationen, hvis der var vilje til at gøre noget ved under-skuddet på betalingsbalancen, ja, så var det en helt anden ende af samfundet, man skulle have fat i. Så er det spørgsmålet om de arbejdsfrie indtægter, så er det spørgsmålet om de 17 mia kr., der unddrages beskatning, så er det spørgsmålet om at gøre noget ved den jord- og grundspekulation, som alle eller i hvert fald størsteparten af befolkningen her i landet er enige i — og det er sandheden — er den afgørende kilde til den inflation, vi har.

Det er her, man må gribe ind, det er her, man må sætte ind for at få dæmpet inflationen. Men regeringens forslag går på alle områder — og jeg skal ikke trætte med at gentage det — ind på det modsatte igennem de forbedringer, man giver netop til de grupper, som er medvirkende til at fremkalde denne inflation.

Vi må altså endnu en gang gentage, at vi meget bestemt må afvise regeringens forslag med hensyn til dyrtidsportionerne. Jeg vil også gerne slå fast, at vi må afvise det forslag, som er fremsat af det radikale venstre i denne forbindelse, idet vi finder, at det forslag — og det har hr. Hilmar Baunsgaard jo indrømmet — er den samme mikstur. Den er bare blevet en smule forsødet for at få den til at glide ned.

[Freddy Madsen.]

Vi afviser også alle andre indgreb, der er vendt imod de arbejdende her i landet. Det drejer sig både om de forslag, der er fremkommet om momsforhøjelser under debatterne, det drejer sig om de forslag, der nu, synes jeg, lidt mærkværdigt er luftet her i dag om at lave en eventuel bunden opsparring.

Vor stilling er altså en klar afvisning af de lovforslag, der her foreligger. Vi har i debatterne anvist efter vores opfattelse realistiske veje til, hvordan det kunne gøres anderledes. Jeg synes, man skal mærke sig de organisationer, som meget klart har sagt fra i denne sag. Jeg synes fremfor alt, at man skal bemærke, at fagbevægelsen meget markant både i spørgsmålet om regeringens lovforslag, men også når det drejer sig om hr. Hilmar Baunsgaards forslag, meget klart har sagt fra.

Det er derfor også, må jeg sige, med en lille smule undren og en lille smule bekymring, at vi i de sidste dage har hørt de udtalelser, som er fremsat af nogle af lederne for socialdemokratiet. Vi hørte først, at hr. Anker Jørgensen forleden dag var velvilligt indstillet over for hr. Hilmar Baunsgaards forslag. Et par dage senere så jeg til min glæde, at hr. Anker Jørgensen tilsyneladende havde ændret opfattelse og nu stod på det standpunkt, som også vi har, at det blankt måtte afvises. Nu hører jeg altså i dag, at hr. Per Hækkerup, sådan måtte jeg forstå hans udtalelser, igen i hvert fald havde en vis form for sympati for noget af det, der ligger i den retning. Nu kan jeg naturligvis have misforstået tingene, og det håber jeg at jeg har. Men under alle omstændigheder ville det af hensyn til offentligheden og ikke mindst af hensyn til arbejderklassen være meget rart at få en klar tilkendegivelse fra socialdemokratiets side af, om man klart vil afvise de forskellige forslag, der ligger om indgreb imod dyrtidsreguleringen. Jeg tror, det vil være meget rimeligt og meget godt, om vi fik en sådan klar tilkendegivelse. Dermed ville der være garantier for, at det var en aldeles enig arbejderbevægelse, der afviste disse ting. Fordi jeg har den opfattelse, at der ikke kan regeres mod en enig arbejderbevægelse i dette land, tror jeg, at alene det ville være tilstrækkeligt til at sikre, at de mere eller mindre asociale forslag

om indgreb mod dyrtidsreguleringen, der ligger her fra forskellig side, klart blev afvist også her i tinget.

Vi siger altså klart fra over for de ting. Vi føler os også overbevist om af den debat, der føres ude omkring, at vi derved er i god overensstemmelse med arbejderne, tjenestemændene og funktionærerne. Jeg synes, at regeringen skal lægge sig på sinde, at man ikke kan komme igennem med disse asociale forslag, uden at der kommer en overordentlig voldsom reaktion imod dem også ude i befolkningen.

Poul Westergaard (DR):

Jeg skal ikke gå tilbage og starte ved faraonerne i det gamle Ægypten, jeg skal såmænd nøjes med at gå 1 $\frac{1}{4}$ år tilbage og minde om, at dengang lokkede de 4 EF-partier her i tinget sammen med landbrugsorganisationerne og sammen med arbejds-giverne Danmarks befolkning til at stemme ja til EF. Man lokkede med gyldne tider, hvis vi sagde ja, og man truede med arbejdsløshed og økonomisk ruin, hvis vi stemte nej. Det var i og for sig ikke overraskende, at der, efter at afgørelsen var faldet, også var skabt store forventninger hos lønmodtagerne, som de også i en vis udstrækning ved voldsom kamp fik indfriet ved overenskomsterne sidste forår, herunder ikke at forglemme også en forbedring af dyrtidsreguleringsordningen.

Vi var nogle stykker, der forinden afgørelsen besindigt advarede imod de politiske børnelokkere og bussemænd. Vi gjorde bl. a. opmærksom på, at de såkaldte EF-fordele ved forhøjede fødevarerpriser ensidigt ville tilfalde en begrænset befolkningsgruppe og ikke ville kunne forbedre Danmarks betalingsbalancesituation, hvis de højere eksportindtægter blot blev brugt til forbrugsudvidelser hos denne befolkningsgruppe.

Vi fremhævede stærkt, at både landbruget og ikke mindst industrien ville komme til at opleve meget væsentlige omkostningsstigninger på råvaresiden, og at den brede befolkning ville få betydelige fordyrelser af sine leveomkostninger.

Endelig gjorde vi opmærksom på, at hele denne udvikling blot ville sætte yderligere skub i inflationen til glæde for Danmarks jordejere, de daværende jordejere, og skabe nye fordelingsmæssige og sociale problemer.

[Poul Westergaard.]

Disse indvendinger blev ganske sorgløst fejlet af bordet. Indgreb, sagde man, ville vi skam kun få og ville kun være nødvendige, hvis vi stemte nej, men så ville det til gengæld også komme til at gøre ondt. Ingen drømte om at gribe ind over for jordspekulationen, som allerede da var i fuld gang. EF-partierne fik deres ja, og nu skal altså lønmodtagerne have indgrebene alligevel, medens jordejerne uantastet skal have lov at indkassere arbejdsfrie værdistigningsgevinster på deres jord på 10-15 mia kr. årligt. Det er det, man kalder indkomspolitik.

Sejrherrerne fra den 2. oktober vil naturligvis hævde, om ikke denne gang, så for den daglige husholdnings skyld såvel som for den daglige husfreds skyld, at alt dette ikke har noget med EF at gøre. Og vi har jo også haft en stærkt opreklameret olie- og energikrise med prisstigninger, som man prøver at give skylden for det meste af det.

I en udtalelse fra LOs forretningsudvalg den 11. januar oplyses det, at olieprisstigningerne ikke engang bærer skylden for halvdelen af den ene af de 3 dyrtidsportioner, som nu er til debat. 1 portion skyldes fødevareprisstigninger, ca. $\frac{1}{2}$ skyldes huslejestigninger, og godt 1 skyldes stigninger på alle andre varer og tjenesteydelser. Jeg har ikke efterkontrolleret denne opgørelse, men den lyder rigtig. Jeg synes også, LO rigtigt gør opmærksom på, at olieprisstigningerne rammer næsten alle vore handelspartnere og derfor næppe kan ændre vores konkurrencesituation væsentligt.

Men regeringen har altså nu fundet ud af, at staten nødvendigvis må gribe ind i lønftalerne på det private arbejdsmarked og gøre det på en sådan måde, at man fritager arbejdsgiverne for at udrede den aftalte dyrtidsregulering af lønningerne for de prisstigninger, der har fundet sted det sidste halve år, og at staten skal give lønmodtagerne et skattefrit såkaldt dyrtidstilskud på 1.000 kr. hver, et beløb på i alt 2 mia kr., som lønmodtagerne selv skal betale 80 pct. af gennem deres egen skat.

Lovforslaget om ændring af dyrtidsreguleringen er tilsyneladende enkelt og overskueligt, men det samme kan sandelig ikke siges om lovforslaget om et dyrtidstilskud. Det har ganske vist kun 13 paragraffer, hvoraf de 5 er straffebestemmelser for mis-

brug. Bemærkningerne derimod er meget omfattende, men indeholder ingen oplysninger om de administrative konsekvenser. Jeg tror ikke, det kræver megen fantasi, når man har læst disse bemærkninger, at forestille sig den nye forvirring, som denne sene- ste liberale opfindelse vil skabe hos alle de involverede.

Retsforbundet betragter lønftalerne på det private arbejdsmarked som parternes eget anliggende. Både lønmodtagerorganisationerne og arbejdsgiverorganisationerne er ansvarlige for de aftaler, de indgår, og de konsekvenser, der følger af deres aftaler. Begge parter er forpligtede af aftalerne, og jeg forstår da også, at de i og for sig begge mener, at de er i stand til at opfylde dem uden skade for deres fælles interesse i gode arbejdspladser og i et sundt erhvervsliv. Og skulle det alligevel ikke være tilfældet, og det har jeg altså som sagt ikke hørt noget om at det skulle, så tilkommer det efter vor opfattelse først og fremmest parterne selv at snakke sagerne igennem igen. Det tilkommer ikke staten, og det tilkommer ikke dette ting at gribe ind ved mere eller mindre camoufleret at give den stærkeste part et milliardtilskud, som den svagere part skal betale gennem skatterne.

Hertil kommer, at vi ikke deler venstres og regeringens opfattelse af, at den gældende dyrtidsreguleringsordning i sig selv er nogen nævneværdig årsag til inflationen, sådan som venstre altid har undet at fremstille det. Den er en praktisk aftalemekanisme på det private arbejdsmarked, som gør det muligt at indgå flerårige overenskomster, og som heller ikke har udelukket, at der ud over den automatiske dyrtidsregulering også er blevet plads til aftaler om længelidninger imellem overenskomsterne, længelidninger, som til tider har givet lønmodtagerne endog mere i posen, end selve dyrtidsreguleringen har gjort det.

Naturligvis vil det altid være sådan i en økonomi som vores, at der hen ad vejen er virksomheder, som vil bukke under, fordi de ikke kan betale omkostningsstigningerne, hvorefter arbejdstagerne søger hen til de virksomheder, som fortsat kan betale, og sådan skal det også være, så længe vi stadig kan opretholde en høj beskæftigelse.

Vi har allerede før lovforslagets fremsættelse klart sagt, at vi vil ikke være med til et

[Poul Westergaard.]

sådan indgreb, som her er foreslået, og det er der ikke ændret noget ved. Regeringen har vidst det på forhånd. Men vi har ikke dermed afvist at medvirke til en samlet løsning af de økonomiske problemer, og vi mener os i overensstemmelse med enhver rimelig sagkundskab, når vi foreslår, at den nødvendige indsats først og fremmest må rettes imod de skattestigninger og dermed omkostningsstigninger, der udspringer af det offentlige overforbrug, og rettes imod de forvridninger af samfundøkonomien, der udspringer af hele det boligpolitiske kaos.

Skal der i denne forbindelse overhovedet drøftes indkomspolitik, er der hvert fald én og for os ufravigelig forudsætning, som vi må have opfyldt, og den er, at alle indkomster inddrages i drøftelserne, og her tænker jeg naturligvis ikke mindst på alle de arbejdsfrie indkomster. Vi finder det helt urimeligt, at man her i tinget den ene gang efter den anden hektisk interesserer sig for stigninger i lønmodtagernes indkomster på nogle få milliarder kroner, der dog ydes for et hårdt og et samfundsnyttigt stykke arbejde, mens man ikke vil høre tale om nogen foranstaltninger imod de jordværdistigninger på 10, 12, 15 mia kr., som jordejerne uden nogen forbindelse med deres produktive indsats i øvrigt årligt kan indkassere. Jeg gør for en ordens skyld opmærksom på, at disse voldsomme prisstigninger på jord også er en slags omkostningsstigninger, og i hvert fald er de det for alle de nye og de unge generationer, som skal overtage jorden, og som på den skal skaffe et grundlag for hele vores fremtidige velstand. Hvis vi ikke kan møde nogen som helst forståelse for dette indlysende rigtige og retfærdige synspunkt, skal man altså heller ikke regne med nogen som helst interesse hos os for indkomspolitik i den ensidige og afstumpede form, som den her er lagt frem i regeringens forslag.

Nu er der kastet en anden radikal tanke ind i debatten, som jeg finder vanskelig at diskutere, så længe vi ikke har set noget udformet forslag. Skal det være et forslag til ændring af kildeskatteloven, hvorefter man altså skal lade en vis del af kildeskatten ikke tilfalde fællesskabet, men lønudbeta- lerne eller arbejdsgiverne?

Der er én ting ved den såkaldte radikale

tanke, der forekommer mig interessant, og det er, at den bygger på den erkendelse, som jeg er enig i, at netop indkomstskatten og især skatten på indkomststigninger væltes over på producenter og virksomheder som omkostningsforøgelse. Hvis nu den erkendelse kunne brede sig, at det netop er den hårde beskatning af arbejdsindkomsterne, der er det egentligt belastende for omkostningsudviklingen i dette land, burde man måske også kunne nå til den følgeslutning, at det er fornuftigt at søge tilvejebragt reelle muligheder for virkelig mærkbare skattelettelser på de almindelige og jævne arbejdsindkomster under en mere rimelig form end den, der aktuelt er foreslået.

Jeg tror ikke, der er tvivl om, at sådanne lettelser også vil slå igennem på en positiv måde i omkostningsudviklingen, at de vil have en dæmpende virkning. Jeg tror ikke, at det kræver nogen særlig restriktiv pris- og avancelovgivning, som venstre og regeringen ligesom vifter os om næsen med som det, der skal klare problemerne i tiden efter denne.

Jeg tror kun, det kræver, at man sikrer den bedst mulige konkurrence på markedet, og det sker efter vor opfattelse ikke ved en fastlåsnings af erhvervenes kalkulationsmetoder i et eller andet stift system. Det spørgsmål, der så melder sig, er, hvordan man da skaffer udvej for disse indkomstskattelettelser. Det kan jeg måske her på dette tidspunkt lidt bredt besvare med at henvise til vore ønsker om omfattende offentlige besparelser og med vore ønsker om at udnytte de betydelige indkomstmuligheder for fællesskabet, der må ligge i en beskatning af de arbejdsfrie jordværdistigninger.

Det er altså, synes jeg, nu klart sagt, hvor det er, man vil kunne finde os i et samarbejde, hvis regeringen ønsker det. Vi er til rådighed på dette grundlag.

Adam Møller (KF):

Jeg har bedt om en kort opklarende bemærkning i anledning af nogle af de bemærkninger, hr. Jens Møller fremsatte. Hr. Jens Møller beskæftigede sig med det gamle og meget vanskelige spørgsmål om, hvad der nu kom først, om det var ægget eller hønen. Det har kloge mennesker i nogle tusinde år spekuleret på, og jeg vil tro, at det

[Adam Møller.]

går de fleste medlemmer i dette høje ting, som det går mig, at vi ikke kan hjælpe hr. Jens Møller med at finde ud af det problem.

Derimod er det forholdsvis enkelt at hjælpe hr. Jens Møller med at finde ud af, hvad der kom først, dyrtidsportionerne eller prisstigningerne, for forholdet er det, at når man indgår en arbejdsaftale, hvad enten denne arbejdsaftale sker på det private arbejdsmarked eller inden for den offentlige sektor, så er udgangspunktet for fastsættelsen af den løn, man mener det er rimeligt at træffe aftale om eller afslutte overenskomst om, jo det prisniveau, der er gældende på det pågældende tidspunkt. Vi har endog flere gange, om jeg så må sige, nulsat pristallet, sat et nyt pristal til 100 og er så gået ud fra dette. Der er altså ingen tvivl om, hvad det begynder med i dette tilfælde.

Dette blot til oplysning for hr. Jens Møller.

Økonomi- og handelsministeren (Nyboe Andersen):

Flere af ordførerne i denne debat har talt om, at de beslutninger, vi nødvendigvis skal træffe i de kommende uger, må træffes på et grundlag af viden eller formodning om 1974s økonomiske udvikling, der ikke er så sikkert, som det havde været ønskeligt. Det er en betragtning, jeg ikke kan være ganske uenig i. Det er naturligvis altid svært at skønne præcist over udviklingen i økonomien i vort komplicerede samfund ret langt frem i tiden, ja, det er sågar somme tider svært at skønne over de nærmest foregående ugers udvikling, så længe man ikke har præcise statistiske oplysninger, men det er da navnlig svært at bedømme udviklingen i et år, hvor konjunktoren drejer enten nedad, som man må formode det sker i 1974, eller opad, som det sker i andre situationer. Det er straks lettere, hvis man er inde i en udvikling, hvor alting tyder på at det går i samme retning året igennem.

Spekulationerne, som har været i gang et stykke tid, om, hvordan 1974 ville blive, har gået meget på dette: hvornår vil der komme et sving nedad i den internationale konjunktur og i konjunktoren herhjemme? Hvor tidligt i 1974 vil det komme, og hvor stærkt vil det gå? Men det har været en almindelig opfattelse — jeg har ikke bemærket mig

nogen, der har haft en anden opfattelse i hvert fald — at der i løbet af 1974 var en meget stor sandsynlighed for, at der ville komme en nedgang, og til denne vurdering er nu kommet virkningerne af oliekrisen, dels forsyningssituationen, dels prisudviklingen.

Hr. Per Hækkerup bad specielt om min vurdering af de oplysninger, der er givet i den konjunkturoversigt, der er uddelt forledens dag, om løn- og prisudvikling og betalingsbalance og på det grundlag også beskæftigelsen.

Om lønudviklingen hedder det i oversigten, at man forventer en lønstigning igen året på 20 pct. Jeg må for min egen del sige, at jeg skønner, at det er lavt ansat, og var egentlig, da jeg så tallet, tilbøjelig til at mene, at det var for lavt ansat. For vi ved med en meget høj grad af sikkerhed, at hvis der ikke gribes ind over for udviklingen, vil dyrtidsportioner og overenskomstillæg i hvert fald skaffe 16 pct. lønstigning. Risikoen for mere end 6 portioner kan vel ikke afvises, og så kommer man højere op end disse 16 pct. Lægger vi til det bare en meget beskedent lønglidning, væsentlig mindre end det normale, så er vi på de 20 pct., der er anslået. Jeg må sige, jeg tror, at hvis der ikke gøres noget ved det, så er det meget vanskeligt at forestille sig en lavere lønstigning end disse 20 pct. Jeg vil da gøre den bemærkning til hr. Schlüter i denne sammenhæng, at 1974 så bliver et eksempel på, at pristalsreguleringen betyder vældig meget, meget mere, end den normalt gør.

Hvad prisudviklingen angår, er det skønnet i oversigten, at prisstigninger på 15 pct. vil være det sandsynlige. På de områder, hvor lønudviklingen her i landet har en afgørende indflydelse på priserne, er der i hvert fald ikke noget mærkeligt i, at 20 pct. lønstigning giver 15 pct. prisstigning, fordi den produktivitetsfremgang, vi kan regne med, nok vil blive noget hæmmet af oliesituationen, og mere end 5 pct., forskellen mellem 20 og 15, er det vel ikke sandsynligt at produktivitetsfremgangen kan dække.

Hvad andre prisstigningsårsager angår, står vi over for meget stærke importprisstigninger. Alene olieprisstigningen ventes at ville give en forringelse af bytteforholdet for landet som helhed på en 12-13 pct. i kraft af stigende importpriser, og i betragtning af, at en lang række andre lande faktisk også reg-

[Økonomiministeren.]

ner med, at prisudviklingen vil komme op i de to cifrede procenttal i 1974, må jeg skønne, at det desværre nok ikke kan stilles i udsigt, at disse 15 pct. skulle være noget overdrevet skøn.

Så er der betalingsbalancen, og det er klart, at her er konjunkturoversigtens skøn usikkert og afgivet med megen betænkelighed. Der står ikke 7 mia kr., men der står en formulering om, at et underskud på det dobbelte af det, man venter det blev til i 1973, må anses for ganske sandsynligt. Det svarer til omkring 7 mia kr., men der ligger deri, at usikkerheden på dette tal er betydelig.

På den anden side ville den olieprisstigning, vi med meget stor sikkerhed må regne med at skulle betale igennem 1974, alene betyde, hvis den slog igennem på uændrede mængder, en forøget importudgift på omkring 7 mia kr., fra omkring 3½ mia kr., som det var i 1972, op til noget i retning af 10½ mia kr. Selv om man forudsætter mindre køb end normalt af olie både på grund af de begrænsninger, vi nu er ude for, og på grund af besparelser, som året igennem vil komme på grund af de højere priser, kan der da let komme en belastning på 5 mia kr. på betalingsbalancen fra den kant alene, og det vil altså sige, at så må den øvrige betalingsbalance vise sig at blive bedre, end den blev i 1973, hvis vi skal holde os omkring et underskud af en størrelsesorden på 7 mia kr.

Jeg skal om et øjeblik vende tilbage til de finansieringsproblemer, det kan forvolde, men jeg vil gerne sige med hensyn til beskæftigelsen, at man tør vel håbe, at virkningerne af den direkte mangel på olie snart kan overstås. Det kan imidlertid ikke skjules, at eksportens muligheder tegner sig noget usikre frem igennem 1974. Jeg tror, det var fremskridtspartiets ordfører, hr. Gede, der udtalte, at han følte sig sikker på, at der ikke var nogen lande, der i anledning af det, der nu skete, ville begynde at føre en politik, der ville dæmpe deres indførsel, for det var — og det er der også andre ordføre-

re der har sagt — en situation, som alle lande havde fælles.

Jeg vil nu gerne sige, at man ude i internationale institutioner og i andre lande ikke vurderer den situation med nogen særlig tryk fornemmelse. Jeg vil gerne sige, at jeg i går eftermiddags og i aftes deltog i nogle forhandlinger i Rom, som blev ført i forbindelse med møder, der finder sted i disse dage omkring reformarbejdet vedrørende Den internationale Valutafond. Der fik jeg et meget stærkt indtryk af, at man i internationale organisationer, dels i valutafonden, dels i OECD, faktisk frygter alvorligt for, at en hel del af de industrialiserede lande, når de i marts, april, maj får nogle handelsbalancetal, som de ikke er vant til at se, som de aldrig har set magen til, på grund af de voldsomme olieprisstigninger, meget vel kan foretage foranstaltninger, der kan få uheldige virkninger for den internationale handel. Man udtrykker sig sådan, at der skal et ganske stort mål af international vilje og evne til samarbejde til, hvis man skal undgå foranstaltninger fra de enkelte landes side, der kan føre til en alvorlig nedgang. Vi må desværre sige, at klimaet for et sådant effektivt internationalt samarbejde ikke i disse måneder er det allergunstigste.

Jeg vil da også føje til, at for de ikke-olieproducerende u-landes vedkommende står man i en ligefrem katastrofal situation. På disse landes eksportmarkeder er det vel næsten uundgåeligt, at der vil komme foranstaltninger, som også vor industri risikerer at skulle op imod. I det hele taget kan man vel sige, at denne helt uhørte omvæltning, der med en sådan pludselighed er kommet også i indkomstfordelingen i verden, betyder en voldsom, pludselig stigning i den internationale opsparing, fordi de arabiske lande simpelt hen ikke vil være i stand til at bruge denne vældige tilstrømning af likvide midler, som de vil få i 1974, og det virker dæmpende på den internationale produktion og omsætning.

Jeg skal da føje til, at et betalingsbalancunderskud af den størrelsesorden, der her

[Økonomiministeren.]

kan være tale om, finansierer ikke uden videre sig selv. Vi ved ikke i dette øjeblik, hvor disse mange milliarder kroner, som industrilandene tilsammen skal betale til de olieproducerende lande, egentlig vil blive placeret, om de bliver placeret i sådanne pengemarkeder og på sådanne måder, at mulighederne for at låne disse penge til at betale oliepriserne med vil være til stede på nogenlunde gnidningsfri og overkommelig måde. Det kan man ikke uden videre sige, og der er faktisk i de internationale organisationer, der arbejder med de ting, nok så megen usikkerhed og bekymring omkring dette.

På den baggrund må jeg da sige, at det er en vigtig ting i vores økonomiske politik, at vi gør, hvad gøres kan for, at vores omkostningsniveau i hvert fald ikke får lov at løbe fra andres omkostningsniveau. Det er i virkeligheden ikke en tilstrækkelig formulering af målet; målet må være, at det stiger langsommere end andre landes omkostningsniveau, fordi vi i forvejen rent bortset fra oliekrisen havde et ganske stort og temmelig permanent underskud på vores betalingsbalance, hvad der angiver, at en forbedring af erhvervenes konkurrencemuligheder er vigtig.

Derfor synes jeg, at vi med al den usikkerhed, der i øvrigt kan være om detaljer i dette billede, alligevel har en meget klar baggrund for det, som regeringen anser for et helt nødvendigt træk i vores økonomiske politik i den kommende tid, nemlig at vi søger at dæmpe omkostningsudviklingen. Det har nemlig det ved sig, at det vel er det eneste økonomiske politiske middel, den eneste udvej, der på én gang gavner betalingsbalancen og opretholder beskæftigelsesbalancen eller bedre beskæftigelsesmulighederne.

Man har rejst det spørgsmål — hr. Per Hækkerup var i hvert fald inde på det — om nu også den finanspolitik, der tegner sig efter de sidste dages debat, måske var for svag, om vi følte os sikre på fra regeringens side, at den var rigtig i den givne situation. Jeg vil minde om, at vi har lagt op til, at finanspolitikken præges af betydelige besparelser, og det har som bekendt en mere nedpressende virkning på den økonomiske ud-

vikling, end tilsvarende skatteforhøjelser ville have haft.

Jeg vil gerne sige, at en politik, der kun ville bestå i, at man prøvede at løse problemerne ved en yderligere stramning af finanspolitikken, eventuelt finans- plus pengepolitikken, ville efter min mening være utilstrækkelig, og det er derfor, vi fra regeringens side ikke har tilstræbt en sådan politik.

Der har været tanker fremme fra hr. Per Hækkerup, og de har vel mødt nogen forståelse fra visse andre sider, om, at man måske kunne tænke sig en bunden opsparing gennemført. Om noget sådant kan gennemføres med virkning fra et bare nogenlunde tidligt tidspunkt i 1974, skal jeg lade stå hen. Det er noget, man kan se nærmere på under en udvalgsbehandling, hvori jeg da gerne ser at denne tanke kommer til at indgå. Men man må gøre sig klart, at en politik, der i væsentlig grad bygger på et sådant middel, løber risiko for at komme til at ramme efterspørgslen og beskæftigelsen. Vi er da villige til fra regeringens side at drøfte i den periode, der henstår, indtil den endelige vedtagelse af finanslovsforslaget, om finanspolitikken er stram nok. Vi er villige til at drøfte større besparelser, men vi må bare understrege, at strammer man yderligere på en sådan måde, at det risikerer at gå ud over beskæftigelsen, er behovet jo desto større for, at vi gør noget ved omkostningssiden. Det kan man ikke løbe fra bare ved at stramme finanspolitikken. Jeg vil gerne sige til hr. Per Hækkerup, at jeg fortolkede ikke hans udtalelser sådan, at det var hr. Per Hækkerups mening kun at gøre dette, men jeg siger det for en sikkerheds skyld, at man kan ikke komme uden om omkostningsproblemerne blot ved at stramme finanspolitikken.

Jeg kan ikke lade være at takke hr. Melchior for hans lignelse med de 7 fede og de 7 magre køer anvendt på den tvivlsomme værdi af dyrtidsportionerne. Jeg er henvist til på mere jordbunden vis at redegøre for de tilsvarende ting. Jeg vil gerne gøre et par bemærkninger i anledning af, at flere ordførere var inde på den også i offentligheden så almindelige betragtning, at det til syvende sidst er lønmodtagerne, der selv betaler det tilskud til lønmodtagerne, som regeringen har foreslået til erstatning af dyrtidsportio-

[Økonomiministeren.]

nerne. Både hr. Aage Frandsen og hr. Poul Westergaard og vist også andre var inde på det. For det første vil jeg gerne sige, at hele vores tankegang er den, at hvis vi kan gøre noget ved omkostningerne, jo mere vi kan forhindre en stigning i omkostningerne, desto større muligheder har vi for at holde hele skatteniveauet lavt, således at lønmodtagere og alle i befolkningen kommer til at betale mindre skat, jo mindre vort omkostningsniveau går i vejret. Det er den ene betragtning. Den anden betragtning er den enkle: hvem er det i grunden, der betaler dyrtidsportionerne? Ja, hvis vi ser på de offentligt ansatte, hvem betaler deres portioner? Det gør vi netop over skatten, deres egen skat og alle andres skat. Det forholder sig pudsigt nok tilfældigvis sådan, at der er balance mellem de udgifter, som det offentlige har til 3 dyrtidsportioner, og den skat, der kommer ind fra alle dem, der får disse portioner. Det betyder i virkeligheden, at alle lønmodtagere ved den skat, de betaler ud af deres dyrtidsportioner, finansierer den ekstra skat, der dækker de portioner, som de offentlige lønmodtagere skal have. Her må man i sandhed ganske direkte sige, at det er lønmodtagerne selv, der betaler den del af dyrtidsportionerne, der tilfalder de offentligt ansatte.

Og hvis vi ser på det private arbejdsmarked, så er det arbejdsgiverne, der betaler dyrtidsportionerne, men der er jo ingen i denne sal, der forestiller sig, at de gør det ud af deres egen lomme, det overvælttes på pri-serne, og det vil sige, at det er befolkningen som helhed — og derunder naturligvis det store flertal af befolkningen, som er lønmodtagere — der betaler dette gilde.

Værst rammes de dele af befolkningen, der ikke har en sådan indkomstudvikling, at de kan følge med inflationen, f.eks. selv-pensionister og andre mere eller mindre glemte grupper, der ganske særligt lider under denne inflatoriske udvikling.

Jeg skal ikke her gå nærmere ind på de tanker, som man fra det radikale venstres side antydede forleden dag og er gået lidt nærmere ind på i dag, ej heller på centrumdemokraternes forslag, som hr. Melchior udformede lidt mere i dag.

Nu fik vi også fra hr. Jens Møller nogle

tanker om en måde, man kunne gribe tingene an på. Det er alt sammen noget, tror jeg, der egner sig bedre til drøftelse og eventuelt til nærmere udformning under de udvalgsbehandlinger, der nu begynder. Her vil der naturligvis også blive fremlagt et meget udførligt materiale fra regeringens side til belysning af virkningerne af vort forslag på de forskellige indkomstgrupper, så jeg skal ikke stå her og trætte med at gennemgå tallene i det.

Jeg vil dog gerne her til hr. Schlüter sige, at tanken om at nedsætte et nyt udvalg med repræsentanter for organisationer og forskellige andre kredse tror jeg oprigtig talt ikke kan bidrage meget til klaring af de problemer, vi i denne sal skal tage stilling til, for det, vi skal tage stilling til, er jo den politiske helhedsvurdering af, hvad det er for en økonomisk politik, der skal føres. Det er en politisk stillingtagen, og den kan, tror jeg, i sidste instans hverken vismænd eller organisationsformænd hjælpe os så voldsomt meget med, for de har nu engang enten videnskabelige hensyn, eller de har deres organisatoriske hensyn at tage. Der er vel til syvende og sidst ingen af os, der er så vældig meget i tvivl om, hvordan de forskellige grupper, der kunne tænkes at indgå i et sådant udvalg, ser på det. I øvrigt mødes disse grupper allerede i forvejen i det økonomiske råd. Så som et bidrag til en helt aktuel debat om løsning af de problemer, der melder sig her i dette forår, har jeg altså lidt svært ved at se at hr. Schlüters forslag rigtig bringer os i gang.

Jeg vil gerne takke det flertal af ordførerne, som har givet direkte tilsagn om, at de i udvalget vil gå ind på en saglig behandling af hele den problemkreds, vi her står over for. Jeg har sådan fornemmelsen af, at der hos, skal vi kalde det midterpartierne i salen, spændende ganske vidt, spores en følelse af et ansvar over for situationen. Jeg synes i hvert fald, at de dele af debatten, som jeg hentyder til, alt i alt har virket positivt på mig, og jeg kan ikke lade være at sige, at jeg tror egentlig, at den udvalgsbehandling, der nu kommer, måske vil få et noget andet præg, end vi i de senere år, i den tid, jeg har været her i denne sal, måske ofte har været vant til at udvalgsbehandlinger havde.

Vi skal fra regeringens side efter evne

[Økonomiministeren.]

medvirke til at give udvalget det fyldigst mulige materiale vedrørende de problemer, man gerne vil have belyst.

Jeg skal slutte med at sige, at jeg da er helt klar over, at der ikke er megen direkte tilslutning til regeringens forslag at spore i de forskellige ordføreres indlæg, men jeg har et håb om, at når vi kommer i gang med en grundig udvalgsbehandling, så kan det vise sig, at dette forslag alligevel er det mest effektive og afbalancerede af hele den buket, der har været fremme, og som vi nu skal i gang med at drøfte.

Per Hækkerup (S):

Jeg skal ikke bidrage til at forlænge debatten, men kun for en ordens skyld sige, at vi kan stemme for lovforslaget om udbyttebegrænsning m.v.

Dahlgaard (RV):

Økonomiministerens slutningsreplik giver mig anledning til at stille et spørgsmål, som i og for sig allerede lå i mit første indlæg. Økonomiministerens slutningsreplik gik ud på, at når vi havde arbejdet med tingene, så skulle det måske nok vise sig, at det var regeringens forslag, der var det bedst egnede til at bygge videre på.

Jeg var i mit indlæg inde på en ret udførlig argumentation for, at der i regeringens forslag ligger en katastrofefilosofi om, hvordan situationen egentlig skal klares om et år, når vi når frem til 1. marts næste år. Det vil jeg da egentlig gerne høre en bemærkning om, når vi nu får den konklusion, at regeringens forslag er det bedst egnede til at bygge videre på.

Schlüter (KF):

Jeg vil gerne takke økonomiministeren for den sammenfattende analyse, han i sine besvarelser foretog af den økonomiske situation, og den opgave, som nu ligger foran os i det politisk-økonomiske udvalg. Jeg vil også gerne takke for det svar, ministeren gav på de tanker, jeg redegjorde for på min gruppes vegne.

Ministeren var ikke særlig forhåbningsfuld, nærmest afvisende, over for tanken om, at man skulle forsøge at stable en helhedsløsning på benene med inddragelse af parterne på arbejdsmarkedet, som jo har en

kolossal indflydelse. Jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg ikke opgiver på nuværende tidspunkt. Det gør jeg ikke, og det har sin begrundelse i, at vi har haft næsten utallige situationer igennem årene, hvor folketinget har søgt at løse nogle problemer isoleret fra en sammenhæng, hvor folketinget først har måttet acceptere en alt for kraftig løn- og prisudvikling og derefter har inddraget den for rigelige købekraft i form af nye skatter og afgifter, men sjældent i tilstrækkeligt omfang.

Vi har aldrig fået løst nogen af disse problemer til bunds. Hvorfor har vi ikke det?

Jeg tror, vi ikke har det, fordi vi aldrig har villet forsøge at inddrage de økonomiske faktorer, som ligger uden for denne sal, i et samarbejde. Jeg tror ikke, det er let, men jeg mener, det er rigtigt af os, så stor som opgaven nu er, og så ekstraordinært året 1974 vil blive, at undersøge til bunds, om ikke det er muligt gennem et tilbud fra regeringens og folketingets side på udgifts- og skatteområdet, og måske også på andre områder af lovgivningen, til arbejdsmarkedets parter at få dem inddraget i et medansvar.

Nu forstod jeg på ministeren, at han i dette øjeblik skønnede lønudviklingen så pessimistisk, at han tænkte sig, at stigningen let kunne blive på væsentlig mere end 20 pct. i året 1974. Det er altså mere end nogen sinde tidligere, og så tror jeg også, at ministeren vil erkende, at så batter regeringens dyrtidsforslag såre lidt. Det er kun en beskeden brøk af virkningen af denne enorme omkostningsstigning, regeringsforslaget vil kunne skære væk, og endda ved vi ikke, hvad vi skal gøre, når 12 måneders perioden er udløbet.

Derfor siger jeg igen til regeringen: det kan godt være, det bliver svært, men gør dog et forsøg på at få parterne på arbejdsmarkedet og andre økonomisk betydningsfulde instanser med i en samlet ordning, hvor vi fordeler indflydelse og medansvar. Lad os ikke på forhånd afvise det. Når alt kommer til alt, er det nok den eneste chance, vi har for at finde frem til en samlet løsning, som er effektiv nok over for den uhyggelige omkostningsstigning, alle med indsigt fortæller os vi må vente i det år, vi nu har taget hul på.

Melchior (CD):

Hr. Aage Frandsen ville ligesom enkelte andre på ny give det udseende af, at den løvbuket, der her er forelagt, ligesom valgresultatet i december skulle være udtryk for en højredrejning af samfundet. Jeg synes, det er nødvendigt — selv om det åbenbart må gøres ofte, og selv om man med ulyst beskæftiger sig med terminologien højrevestre, sådan som den anvendes — at gøre opmærksom på, at dette er en misforståelse. I virkeligheden er det jo vældig liberalt at indrømme en fri aftaleret, medens det er temmelig socialistisk præget at centralstyre gennem at lovgive.

Dette nævner jeg som et eksempel på, at det er lidt meningsløst med disse ismer og med disse etiketter, som man traditionelt har puttet på hinanden, og som udviklingen i virkeligheden er løbet fra. Jeg vil gerne, ikke mindst som ordfører for centrum-demokraterne, have sagt, at vi ikke føler, at vort partis tilstedeværelse her i salen og vores stillingtagen til disse lovforslag i ringeste måde er udtryk for denne såkaldte højredrejning.

Jeg må gentage med lidt andre ord end før, at jeg ikke tror, det er målsætningerne eller visionerne, der i denne sal og partierne imellem er afgørende forskelle på. Det er, når det er midlerne, vi bliver uenige, men samfundsmålene er der ikke den forskel på, som visse debatter kunne give det udseende af. Ude i befolkningen, mellem personer, mellem familier, mellem grupper, er der ikke det skisma, som visse slagordsagtige deklamationer og erklæringer kunne give indtryk af.

For allerkortest at klargøre, hvad jeg mener med dette med henblik på de i dag foreliggende lovforslag, så vil jeg sige, at det ikke er rigtigt, at denne sociale ubalance er til stede, for det, det drejer sig om, er jo en dæmpning af prisstigningerne. Vi kan, som en af ordførerne — var det hr. Jens Møller — spørge, om det var ægget eller hønen, der kom først; men at pristalsportionerne, dyrtidsportionerne, også har prisstigninger til følge, det er der dog ingen der nægter. Hvem kommer det til skade? De lavest lønnede. Det er sigtet med det. Belær os, hvis vi tager fejl.

Lad os se nogle beregninger, og lad os få nogle forklaringer på, at vi tager fejl. Det er da i orden, det skal vi se på alle sammen.

Det er vor pligt. Men sig ikke, at når man dels vil forringe de højest lønnedes erstatning for bortfaldne dyrtidsportioner meget betydeligt, dels vil dæmpe prisstigninger, hvilket også er en fordel, en rimelig og retfærdig fordel for de lavest lønnede, at så er man ude i social ubalance. Medens jeg over for hr. Schlüter's forslag om en ny kommission er ganske kold, vil jeg endelig benytte lejligheden til at interessere mig meget stærkt for hans tanke om, at man kunne give adgang til forbedrede afskrivninger for investering i energianlæg. Nu kommer det altså fra hr. Schlüter, og alene dette vil traditionelt få nogle til at sige, at så må det altså være højreorienteret og ude af balance med et eller andet. Jeg tror, at også en tanke af denne art vil vise sig at komme samfundet til gavn og derfor have den nødvendige sociale balance.

Aage Frandsen (SF):

Jeg skal først ligesom hr. Per Hækkerup for en ordens skyld sige, at forslaget om udbyttebegrænsning er det forslag af de fire, som vi er mest sympatisk indstillet over for. Det nåede jeg ikke i første omgang. Dermed er ikke sagt, at vi giver tilslutning til dette forslag, fordi det kunne godt have været udformet på en anden måde. Men det er altså den side af sagen, som er os mest sympatisk.

Så vil jeg godt lige knytte et par kommentarer både til det, økonomiministeren sagde, og det, hr. Melchior sagde.

Økonomiministeren sagde, at det under alle omstændigheder var lønmodtagerne, der betalte. Og det er jo, også på den måde, som økonomiministeren regnede det ud, i og for sig rigtigt. Men der er altså lige et tillæg, nemlig det, som arbejdsgiverne i øjeblikket udbetaler som deres andel af dyrtidsportionerne. Det er også det, som lønmodtagerne nu skal betale. Men det, som vi kan sige, når vi diskuterer dyrtidsportioner og dyrtidsudbetalinger, det er, at det er en dårlig ordning for lønmodtagerne i dag, og det er denne ordning, der fordelingsmæssigt set vil blive endnu ringere.

Endelig spørgsmålet om, at jeg skulle have karakteriseret regeringens politik og forslaget her som højreorienteret. Jeg tror ikke, jeg brugte udtrykket, men det er min opfattelse, at hvis man ser regeringens poli-

[Aage Frandsen.]

tik i sin helhed, så er den til gavn og til gunst for dem, der besidder enten jord, ejendom eller kapital — og det er for en stor del også folk, som lever på et lavere indkomstniveau — men det er i særlig grad til gavn for dem, der lever på et højere indkomstniveau.

Ud over det vil jeg sige, at det ikke alene er spørgsmålet om at gribe ind over for organisationerne, vi er imod, det er netop spørgsmålet om, at det har fordelingspolitiske konsekvenser, for vel kan det godt være, at priserne måske kunne holdes lidt i ave, og at det var til gavn for den almindelige lønmodtager, men det, som under alle omstændigheder bliver tilbage i regnestykket, er, at det godt kan være, at arbejdsgiveren ikke får mere indkomst ud af det, men han får i hvert tilfælde forøget sin formue i forhold til lønmodtagerne. Det må under alle omstændigheder blive en del af slutregnestykket.

Vi ved ikke præcis, hvad der sker med hensyn til indkomstsiden, men på formuesiden bliver slutregnestykket, at det bliver endnu mere skævt.

Freddy Madsen (DKP):

Økonomiministeren fremførte her en, forstod jeg godt, argumentation for, at det, det i virkeligheden drejer sig om, er noget, som alle går og betaler til alle, og derfor skal det afskaffes. Så anførte han som eksempel, at det jo er skatteyderne, der betaler dyrtidstillægget til de offentligt ansatte, og det er en sandhed, der i hvert fald ikke kan bestrides. Men det er i hvert fald også en sandhed, der ikke kan bestrides, at lønmodtagerne på det private arbejdsmarked får deres dyrtidstillæg udbetalt hos arbejdsgiverne, og at det reelt er det, regeringen vil afskaffe i den forbindelse. Det er også lige så sandt.

Men der er meget, skatteyderne og lønmodtagerne i dette land betaler for meget. Jeg synes, det var et bedre eksempel, hvis hr. Nyboe Andersen ville have gjort opmærksom på, at alle de, der betaler skat i dette land, også betaler skatten for de millionærer, der har nul i trækprocent. Det drejer sig alene om 600 her i København. Det var mere relevant at begynde at tage fat på det og diskutere den side af sagen, når vi skal diskutere, hvem der betaler til hvem.

Må jeg så sige til hr. Melchior, at det er dokumenteret alene ved kritisk at gennemgå regeringens forslag, sådan som det her foreligger, at det netop er de lavtlønnede, der vil komme til at betale, hvis regeringens forslag bliver gennemført, fordi det netop er dem med de laveste trækprocenter, der her vil få den mindste fordel af dette skattefrie tilskud. Det er dokumenteret. Det er alt for lidt, og det er alt for dårligt, men den eneste mulighed for de lavtlønnede for at få deres lønninger forbedret igennem reguleringer er faktisk igennem dyrtidstillæg. Alene ved at begynde at røre ved dette dyrtidstillæg, ved at give grønt lys for, at man under en eller anden form kan begynde at forringe dyrtidsordningen i stedet for at gøre den bedre, er man også med til åbne op for, at netop de lavtlønnede i dette land nok engang bliver dem, som bliver sorteper i hele spillet.

Så vil jeg bare til slut med megen beklagelse konstatere, at vi ikke fra socialdemokratiet kunne få den klare tilkendegivelse af, at man under ingen omstændigheder ville være med til at gribe ind imod lønmodtagernes dyrtidstillæg. Det beklager vi meget, og jeg tror også, det beklages på landets arbejdspladser.

Poul Westergaard (DR):

Jeg kunne ikke af økonomiministerens kommentar overhovedet drage nogen slutning om, hvorvidt regeringen måtte være interesseret i et samarbejde med os i den retning, som jeg antydede i mit indlæg.

Så vil jeg gerne prøve, om jeg kan få det at vide på en anden måde. Jeg vil nemlig gerne udtrykke min støtte til hr. Schlüters ønske om på en eller anden måde at søge arbejdsmarkedets parter inddraget i en eller anden form for helhedsløsning. Men jeg vil gerne gøre det med den tilføjelse, at jeg synes, at vi så for en gangs skyld måske skulle inddrage også repræsentanter for Danmarks grundejerforeninger og de store jordbesiddere og spørge, hvad de har at bidrage med til en helhedsløsning. Hvis vi på denne måde kunne få både arbejderne, kapital-ejerne og jordejerne samlet om ét bord sammen med repræsentanter for det ansvarlige folketing, så kunne der måske være udsigt til, at vi kunne få en afbalanceret helhedsløsning.

Økonomi- og handelsministeren (*Nyboe Andersen*):

Til det sidste og til hr. Schlüters indlæg i anden omgang vil jeg sige, at regeringen vil blive ved med at stræbe efter at få det bedst mulige samarbejde med arbejdsmarkedets parter og med andre dele af det organiserede Danmark, erhvervsliv osv. Hvad jeg alene satte et spørgsmålstegn ved, var, om en ny kommission eller et nyt udvalg kunne klare at give væsentlige bidrag til den akutte situation, vi i øjeblikket befinder os i.

Til hr. Dahlgaard ville jeg gerne sige, at den situation, der vil ligge til næste overenskomstforhandling, nok under ingen omstændigheder vil være særlig nem. Det vil den heller ikke være, hvis tingene får lov til at køre og vi ikke får dæmpet omkostningsudviklingen og beskæftigelsen og betalingsbalancen kommer til at lide skade derved.

Hvad spørgsmålet om lønglidning i januar-februar angår, vil jeg gerne sige, at når vi i regeringsforslaget slutter udbetalingerne ved årets udgang, er det et rent praktisk hensyn. Det er alene hensynet til, at vi ikke skal spænde over to slutskatteopgørelser. Jeg ville tro — men det kan vi jo se nærmere på i udvalget — at hvis det radikale forslag administreres på samme måde, at det også kun vedrørte én slutskatteopgørelse, så ville man komme i den samme problemstilling med hensyn til januar-februar næste år. Omvendt kan regeringens forslag naturligvis ændres derhen, at vi går ind i januar-februar måned, men så betyder det altså lidt større administrativt besvær, fordi slutskatten for 1975 så også vil blive berørt deraf.

Det er altså et rent praktisk hensyn, som jeg egentlig tror begge forslag på en eller anden måde må være temmelig ligestillet over for. Jeg mener ikke, januar-februar, de to måneder forud for en ny overenskomstindgåelse, plejer at være måneder med nogen særlig stor lønglidning.

(Kort bemærkning).

Dahlgaard (RV):

Der kan vist ikke være tvivl om, at vi under alle omstændigheder får en vanskelig overenskomstsituation om 1 års tid. Derfor må det jo gælde om ikke at gøre den mere besværlig end højst nødvendigt.

Det, som ligger i regeringens forslag, er, at den allerede i og med sit forslag træffer beslutning om nu, at der er nogle vanskeligheder, der skal tårne sig op på et tidspunkt, hvor de normale overenskomstvanskeligheder foreligger. Det, jeg kritiserer ved regeringens forslag, er, at det ikke i sig rummer nogen mulighed for, at man til sin tid bringer en styring ind i, hvordan en afvikling kan foregå. Jeg mener nok, at der er muligheder for at udbygge det radikale venstres tankegang til en sådan mere styringsegnet løsning. Derfor tror jeg, at det er de tankebaner, vi skal følge.

(Kort bemærkning).

Schlüter (KF):

Jeg takker ministeren for det supplerende svar til mig. Jeg tror, ministeren har ret i, at hvis det drejer sig om at løse de helt akutte problemer, så er det nok ikke muligt at inddrage andre end regering og folketing i et ansvar.

Vi har ofte været i en akut situation, hvor folketinget har skullet søge at løse økonomiske problemer ad traditionel vej gennem nye afgifter og takstforhøjelser og skattestigninger. Det har vi gjort tit, men sjældent med held, i løbet af ét, to eller tre døgn. Jeg er ganske klar over, at vi forholdsvis hurtigt skal finde frem til en samlet løsning, men der er jo intet, der er så akut, at folketinget skal træffe endelige beslutninger i løbet af en uge eller to.

I kraft af det prisstop, de fleste af os bidrog til at sætte igennem, har vi fået en arbejds- og betænkningstid, og den synes vi skal udnyttes til det yderste. Derfor mener vi, at det ville være forkert, hvis man på forhånd så væk fra at tilbyde parterne på arbejdsmarkedet en indflydelse, mod at de påtager sig et medansvar for løn- og prisudviklingen.

Jeg er glad for, at ministeren svarer så diplomatisk her i anden omgang, og jeg opfatter det sådan, at der er mulighed for, at det forslag, vi her i dag har stillet, om at søge at få alle, som har økonomisk magt og indflydelse i det danske samfund, med i en indflydelse og et ansvar sammen med regering og folketing, er noget, vi kan drøfte videre, når vi begynder arbejdet i udvalget. Det er jo mere det, det drejer sig om, end debatten her fra talerstolen i dag.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

Hr. Freddy Madsen bliver ved med at forbise, at sådan som det er nu, får de lavest lønnede de laveste dyrtidsportioner. Efter forslagene skal alle have lige store erstatninger for bortfaldne dyrtidsportioner.

Det er den ene side af sagen. Desuden er de prisstigninger, som komplekset tager sigte på at begrænse, mest generende for de laveste indtægter. Derfor er den ene tale ikke bedre end den anden med hensyn til at repræsentere disse befolkningsgruppers interesser. Det må da være til at snuppe.

Jens Møller (KrF):

Jeg vil gøre opmærksom på, at det forslag, som jeg fremførte tidligere her i dag, netop også har den egenskab, at det vil være uhyre let at aftrappe, så man ikke behøver at sige, at lige på den og den dato falder det hele væk med den omvæltning og den prisstigning, som deraf vil følge. Det vil kunne aftrappes over en periode, uden at det behøver at give større vanskeligheder.

Men så vil jeg gerne til hr. Melchior sige, at jeg nok tror, at han bliver nødt til at vænne sig til, at man som et centrumsparti altid vil blive kaldt højrevendt af de venstreorienterede og omvendt; det har vi i kristeligt folkeparti vænnet os til nu.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtages uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til det politisk-økonomiske udvalg. Hvis ingen

gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 2 medlemmer til Nationalbankens repræsentantskab (i stedet for Nyboe Andersen og Anders Andersen).

(se foran sp. 491).

Valgt blev: *Enggaard og Christophersen.*

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 18. januar, kl. 11 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af toldloven.

2) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om et statsligt olieselskab [af Morten Lange m. fl.].

3) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om løsning af energiproblemet [af Knud Jespersen m. fl.].

Mødet hævet kl. 17.05.